

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra kriminologie

Kriminologické aspekty domácího násilí

Bakalářská práce

Criminological aspects of domestic violence

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Tomáš Najman

AUTOR PRÁCE

Magdaléna Fialová

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce „Kriminologické aspekty domácího násilí“ je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15.3. 2023

.....

Magdaléna Fialová

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce, Mgr. Tomáši Najmanovi, za cenné rady a ochotný přístup při vedení mé práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá kriminologickými aspekty domácího násilí. Bakalářská práce je rozdělena do několika kapitol, které se zaměřují na skutkovou podstatu domácího násilí, fenomenologické pojetí domácího násilí, etiologické pojetí domácího násilí, oběti, pachatele a kontrolu domácího násilí, která je rozdělena na právní aspekty domácího násilí, represivní a preventivní kontrolu. Nabízí také stav domácího násilí za posledních 10 let se zaměřením na stav při vypuknutí pandemie COVID-19, s cílem dokázat, že situace, která nastala během pandemie není pouze opakujícím se trendem. V neposlední řadě se bakalářská práce zabývá organizacemi, které poskytují pomoc obětem domácího násilí. Organizace se rozděluje podle obětí, ke kterým pomoc směřuje.

Klíčová slova

domácí násilí * agresor * oběť * cyklus * viktimizace * prevence * Institut Vykázání
* následky domácího násilí

Annotation

This bachelor thesis deals with criminology aspects of domestic violence. The bachelor thesis is divided into several chapters focusing on facts of domestic violence, the phenomenological concept of domestic violence, the etiological concept of domestic violence, victims, perpetrators, and the control of domestic violence, which is divided into legal aspects of domestic violence, punitive and preventive control. It also offers a state of domestic violence over the last 10 years, focusing on the state of the COVID- 19 pandemic, to prove that the situation that occurred during the pandemic is not merely recurring trend. Finally, the bachelor thesis deals with organisations that provide assistance to victim of domestic violence. Organisations are divided according to victims to whom aid is directed.

Key words

domestic violence * aggressor * victim * cycle * victimization * prevention * Institute of Banishment * the consequences of domestic violence

Obsah

Úvod.....	7
1 Základní charakteristika domácího násilí.....	8
1.1 Pojem domácího násilí.....	8
1.2 Znaky domácího násilí	9
1.3 Formy domácího násilí.....	10
2 Fenomenologické pojetí domácího násilí.....	15
2.1 Stav domácího násilí v České republice v letech 2011-2022	15
2.2 Cyklus domácího násilí	21
2.3 Dynamika domácího násilí	22
2.4 Pachatel domácího násilí	22
2.4.1 Typologie násilných žen	23
2.4.2 Typologie násilných mužů	23
3 Etiologie domácího násilí.....	26
3.1 Jednofaktorové teorie.....	26
3.2 Multifaktorové teorie (dle D. G. Duttona).....	28
3.3 Teorie v angloamerické kriminologii	28
4 Oběti domácího násilí	30
4.1 Charakteristika oběti	30
4.2 Typologie oběti.....	30
4.3 Viktimizace obětí domácího násilí	33
4.4 Následky domácího násilí na oběti	36
4.4.1 Syndrom týrané osoby.....	36
5 Kontrola domácího násilí	39
5.1 Právní aspekty domácího násilí	39
5.1.1 Intervenční centra.....	40
5.1.2 Občanskoprávní vymezení problematiky domácího násilí	40

5.1.3	Trestně právní vymezení problematiky domácího násilí	41
5.1.4	Správně právní vymezení problematiky domácího násilí.....	46
5.1.5	Legislativní rámec pro Orgány sociálně – právní ochrany dětí	46
5.2	Represivní přístup – Institut vykazání	47
5.3	Preventivní přístup	49
5.3.1	Organizace poskytující pomoc obětem domácího násilí.....	52
Závěr		56
Seznam použité literatury		57

Úvod

Domácí násilí je v současné době skrytým, ale velmi rozšířeným problémem. Tím, že probíhá v prostředí domova, mezi nejbližšími rodinnými příslušníky, se může zdát, že není tak časté a neprobíhá v takové míře. Je velmi obtížné určit správný druh prevence, zejména té primární, protože všechny oběti domácího násilí jsou velice individuální a je těžké určit prevenci u jevu, u kterého není jasné, kdy a za jakých podmínek nastane. Domácí násilí může postihnout ženy, muže i děti, zároveň i všechny věkové kategorie, tudíž se vyskytuje domácí násilí na seniorech. Aby tedy bylo možno určit, jak domácímu násilí, co nejlépe předcházet, je nutné poznat jeho kriminologické aspekty.

Bakalářská práce se věnuje základní charakteristice domácího násilí, která popisuje pojem domácího násilí, znaky a formy. Práce se dále zabývá fenomenologickým pojetím domácího násilí, které popisuje jeho stav v posledních letech, cyklus, dynamiku a pachatele. Rovněž se zde popisuje etiologie (příčiny) domácího násilí. Bakalářská práce se zabývá i obětí, její charakteristikou, typologií, viktimizací a následky domácího násilí. Poslední kapitola se věnuje kontrole domácího násilí z hlediska jeho právních aspektů, represivního přístupu, kam se řadí Institut vykazání a preventivního přístupu.

Cílem bakalářské práce je shromáždit poznatky kriminologických aspektů domácího násilí a vytvořit jejich ucelený komplex. Bakalářská práce má také za cíl poukázat na důležitost a závažnost problematiky domácího násilí, které ačkoliv probíhá za zavřenými dveřmi, je rozšířeným problémem. Dalším cílem této bakalářské práce je posoudit stav domácího násilí během posledních let, protože během pandemie COVID-19, se zvýšila poptávka o neziskové organizace, které pomáhají obětem domácího násilí o 60 %, tudíž cílem je zhodnotit, zda zvýšení poptávky není pouze opakujícím se trendem.

K dosažení výše uvedených cílů budou v bakalářské práci použity metody rešeršní a kompilační, které se budou zabývat tuzemskými prameny.

1 Základní charakteristika domácího násilí

1.1 Pojem domácího násilí

Domácí násilí je násilí, které probíhá mezi lidmi, kteří si jsou blízcí a mají vůči sobě osobní vztah. Nejčastěji dochází k domácímu násilí mezi osobami, které spolu sdílejí společnou domácnost (manželé, partneři, rodiče a děti), taktéž k násilí může docházet mezi osobami, které spolu nežijí, ale jsou ve velmi blízkém osobním vztahu (násilí na seniorech).¹

Domácí násilí probíhá i mezi lidmi, kteří spolu netvoří rodinu a nejsou spojeni příbuzenským vztahem. Tím se pojem domácí násilí odlišuje od „násilí v rodině“, které se váže pouze na pokrevní členy rodiny. Domácí násilí se může odehrávat i mezi nesezdanými partnery, kteří sdílejí společnou domácnost.² V České republice pojem domácí násilí zahrnuje všechny druhy násilí v rodinných a osobních vztazích. Odlišuje se tím od pojmu domácího násilí, který je uváděn v anglické literatuře, kde se domácí násilí považuje za násilí pouze mezi partnery a označuje se jako intimní nebo partnerské násilí.³

Autorka Zdena Bednářová definuje domácí násilí jako „*týrání a násilné jednání, odehrávajícími se mezi osobami blízkými žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu*“.⁴

Ačkoliv jsou osoby, které mají větší předpoklady, k tomu být ohrožené domácím násilím, jakožto ženy, děti a senioři, tak domácí násilí může být páchano na všech osobách bez ohledu na pohlaví nebo věk. Domácí násilí páchané na mužích je

¹ CONWAY, Helen. L. *Domácí násilí: Příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. Platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7. str. 13.

² ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 23.

³ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 15.

⁴ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 6.

méně obvyklé, ale to neznamená, že k němu nedochází. Mužům často brání stud a hrdost k tomu, aby si přiznali, že jsou obětí.⁵

1.2 Znaký domáciho násilí

Aliance domáciho násilí (2006) udává několik konkrétních znaků pro domáci násilí, které jsou obecně užívané. K těmto obecně užívaným znakům se může přidat řada znaků individuálních, které jsou specifické pro jednotlivé případy domáciho násilí. Zde je uvedeno několik znaků domáciho násilí, které jsou obecně užívané a také několik konkrétních znaků.

1. Rozdělení rolí osob

Osoby jsou nezpochybnitelně rozděleny na osobu násilnou a oběť. Role osob se nestřídají a oběť je vždy utlačována. Domáci násilí není vzájemné z obou stran, je vždy pouze ze strany násilníka, který má moc a kontrolu.

2. Opakování a dlouhodobost

Útoky se musí opakovat, z jednoho útoku nelze určit, zda se jedná o domáci násilí. Jeden útok může být začátek domáciho násilí, ale také ojedinělý incident a nemusí značit domáci násilí.

3. Eskalace násilí

Útoky jsou v průběhu času více frekventované a zvyšuje se jejich intenzita. Násilí může začít verbálně a přejít do fyzických útoků, až trestných činů ohrožujících zdraví a život.

4. Neveřejnost

Násilí probíhá nejčastěji za zavřenými dveřmi, v prostředí domova. Oběti se bojí násilí nahlásit, ať už kvůli ochraně svých blízkých nebo pocitu bezmoci a neznalosti možných kroků v této situaci. I proto, že násilí probíhá za zavřenými dveřmi, může se zdát z pohledu laické veřejnosti, že to není tak časté a že se domáci násilí ve společnosti nevyskytuje nebo vyskytuje

⁵ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domáci násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 65.

velmi málo. I to může být důvod, proč se oběti bojí násilí nahlásit, protože mají pocit, že jsou na situaci sami a děje se pouze jim.⁶

5. Propojení pachatele a oběti

Pachatel a oběť jsou k sobě vzájemně připoutáni, z hlediska citového, sociálního i ekonomického.⁷

6. Omezení kontaktu s okolím ze strany oběti

Násilník se může již od počátku vztahu pokoušet projevovat kontrolu nad různými aspekty života oběti, oběť je ale nemusí vyhodnotit jako pro ni ohrožující. Násilníkův přehnaný zájem si vysvětluje jako projev lásky a oddanosti. Násilník kontroluje, s kým tráví oběť volný čas, s kým se stýká, jaké nosí oblečení. Oběť je postupně vystavována tlaku, který může zapříčinit, že omezí kontakt s okolím, zejména přáteli a primární rodinou, aby ustoupila násilníkovi.⁸

1.3 Formy domácího násilí

V odborné literatuře se často zaměřují formy a druhy domácího násilí, každá publikace tyto formy a druhy jmenuje rozdílně, každý autor si v podstatě vytváří vlastní typologii. Některé z těchto typologií jsou si velmi podobné, některé jsou rozdílné, jak v názvech forem domácího násilí, tak v jejich popisu.

Jako případ podobných typologií lze uvést formy domácího násilí dle Nadeždy Špaténkové a Drahomíra Ševčíka a formy domácího násilí dle Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala. První formou domácího násilí, totožně jmenovanou oběma typologiemi je forma fyzická. Drahomír Ševčík a Nadežda Špaténková popisují formu fyzickou jako nejhrubší a zejména nejvíce viditelnou formu domácího násilí, kterou může násilník použít. Fyzické násilí může mít mnoho podob, jakožto

⁶ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 37.

⁷ VOŇKOVÁ, Jiřina, Veronika JEŽKOVÁ a Dana POKORNÁ. *Vaše Právo!: První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha: PROFEM. 2007. ISBN 978-80-904564-0-2. str. 7.

⁸ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 9.

fackování, udeření rukou nebo předměty, vytrhávání vlasů nebo ohrožování zbraní. Toto násilí existuje také ve více sofistikované formě, která zahrnuje zákaz návštěvy lékaře, opuštění na nebezpečném místě nebo odpírání spánku a jídla. Toto spektrum násilného chování má za cíl zastrašit a poškodit oběť a přivodit jí bolest, čímž násilník získá kontrolu.⁹ Typologie Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala se s tímto popisem ztotožňuje a dodává, že fyzická forma domácího násilí může dojít až do stádia útoku proti životu.¹⁰

Další formou násilí je dle obou typologií násilí psychické. Typologie Nadeždy Špaténkové a Drahomíra Ševčíka udává, že psychické násilí vyvolává zejména duševní utrpení oběti. Nezanechává viditelné stopy, ale má velký vliv na sebeúctu, sebepojetí, sebedůvěru a sebevědomí oběti. Psychické násilí se objevuje jako neverbální (zničení oblíbené věci oběti) a verbální (slovní napadání a ponižování, také zpochybňování psychického stavu ohrožené osoby).¹¹ Typologie Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala je v tomto případě konkrétnější a jako psychické násilí jmenuje ponižování, urážení, znevažování, zastrašování nebo ničení vlastnictví oběti, čímž se opět téměř ztotožňuje s druhou typologií.

Typologie Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala navíc uvádí formu emocionálního násilí, která je charakterizována jako soustavná kontrola toho, co oběť dělá, s kým se stýká nebo kam chodí. Násilník může oběť prohlašovat za blázna, obviňovat jí i vydírat.¹²

Další formou domácího násilí dle obou typologií je forma ekonomického násilí. Typologie dle Nadeždy Špaténkové a Drahomíra Ševčíka uvádí, že ekonomické násilí se projevuje omezováním přístupu k penězům, absolutní kontrolou nad příjmy nebo zatajování finanční situace a nakládání s majetkem ohrožené

⁹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 47-52.

¹⁰ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 7.

¹¹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 47-52.

¹² BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str.7.

osoby.¹³ Typologie Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala navíc do ekonomického násilí přidává i neposkytování prostředků na společnou domácnost i na děti.¹⁴

Obě typologie se shodují v definici sexuálního domácího násilí, které definují jako nedobrovolný sexuální kontakt jakéhokoli druhu, zejména pokud je tento kontakt pro oběť nebezpečný nebo ponižující. Do sexuálního domácího násilí lze zařadit znásilnění, nucení proti vůli k sexuálním praktikám, sexuální napadání a zacházení s blízkou osobou jako se sexuálním objektem.¹⁵

Poslední formou domácího násilí, kterou mají tyto dvě typologie taktéž společnou je násilí sociální. Typologie Nadeždy Špaténkové a Drahomíra Ševčíka popisuje sociální násilí jako využívání dětí a jiných osob ke kontrole oběti. Násilník kontroluje oběť „na každém kroku“ a sleduje ji, vyhrožuje a zakazuje. Oběť se pak sama stahuje, protože se snaží být úslužná vůči násilníkovi, aby ho nerozčílila a nedošlo k útoku (cyklus domácího násilí, popsán v příslušné kapitole).¹⁶ Typologie Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala tuto formu popisuje jako uplatnění násilnickových privilegií ve všech oblastech sociálního života oběti. Jedná se zejména o izolaci a zákazy kontaktu s přáteli a rodinou, ale také znemožňování oběti v sociálním prostředí.¹⁷

Výše zmíněné typologie jsou téměř totožné, liší se nepatrnými rozdíly a spíše se doplňují. Typologie Jiřiny Voňkové a Ivany Spoustové je zcela odlišná, liší se v názvech forem domácího násilí i v jejich popisu. Formy domácího násilí se v této typologii nazývají sociální izolace, zastrašování, vyčerpávání, citové týrání, ekonomické týrání, vydírání a zneužívání práv muže.

¹³ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 47-52.

¹⁴ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str.7.

¹⁵ *tamtéž*

¹⁶ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 47-52.

¹⁷ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 7.

Sociální izolace znamená absolutní uzavření oběti, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, ale také kontrola sledovaného obsahu, jakožto televize, rádia, literatury.

Do zastrašování se řadí použití křiku, demonstraci síly, ale také ničení majetku a používání výhružek, které jsou směřovány na oběť („Zabiju tě!“) nebo vyhrožování vlastní sebevraždou.

Vyčerpávání oběti vzniká prikazováním nesmyslné a vyčerpávající práce oběti, odpírání spánku, potravy, tekutin a léků.

Citové týrání je popsáno jako neustálé nadávky, kritizování, sekýrování a vyvolávání pocitu viny za vzniklou situaci, obviňování oběti, že si danou situaci smýšlí. Jestliže se jedná o situaci v partnerském vztahu může násilník demonstrovat milostný poměr s jinou osobou a oběti odpírat pozornost a zároveň poskytovat laskavost.

Ekonomické týrání se projevuje zákazy získání zaměstnání nebo docházení do něj, přinucení žádat o prostředky na obživu, znemožnění přístupu k rodinným příjmům a neposkytnutí finančních prostředků na chod rodiny.

Vydírání se vztahuje zejména na partnerský nebo pokrevní vztah, ve kterém jsou děti. Násilník používá děti jako důvod, proč by měla oběť setrvat v násilném vztahu, oběť se strachuje, že děti už nikdy neuvidí. Násilník také navádí děti proti oběti a označuje ji před nimi za špatnou.

Jestliže je obětí v domácím násilí žena, lze aplikovat formu násilí zneužívání práv muže. Muž zachází s ženou (obětí) jako s osobou podřadnou, a osvojuje si právo, že rozhoduje v domácnosti a zároveň určuje role ve vztahu.

Jak je již zmíněno na začátku této podkapitoly, každý autor si v podstatě vytváří svojí typologii a pojmy „druhy“ a „formy“ domácího násilí se často zaměňují. Jiřina Voňková a Ivana Spoustová uvádějí jako druhy násilného jednání násilí fyzické, psychické, sexuální a ekonomické. Tyto druhy jsou téměř totožné s formami

domácího násilí dle typologií Nadeždy Špaténkové a Drahomíra Ševčíka a typologií dle Ivany Duffkové a Jiřího Zlámala (viz výše).¹⁸

¹⁸ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 23.

2 Fenomenologické pojetí domácího násilí

2.1 Stav domácího násilí v České republice v letech 2011-2022

V posledních 15 letech došlo v České republice k velkému pokroku, při řešení problematiky domácího násilí, zejména nabytím účinnosti zákona č.135/2006 Sb. (1.1. 2007). Pro zhodnocení stavu domácího násilí v České republice v posledních letech je potřeba zhodnotit minimálně 10 posledních let, aby bylo zřejmé, že změny v konkrétních letech (zejména v letech vypuknutí pandemie COVID-19) nejsou jen opakujícími se trendy.

V roce 2011 bylo policisty ze společného obydlí vykázáno 1430 osob.¹⁹ Došlo k novele trestního řádu, zavádějící institut předběžných opatření. Tento institut směřuje zejména k obětem domácího násilí. Pachateli domácího násilí je možno zakázat vstup do obydlí nebo styk s osobami.²⁰ V tomto roce byl také usnesením vlády schválen Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014, který reaguje na aktuální situaci v České republice, kdy je domácí násilí považováno za závažný a značně rozšířený jev.²¹

V roce 2012 bylo policisty ze společného obydlí vykázáno 1407 osob.²² Oblast domácího násilí je již trvale zařazena mezi priority Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra. Realizují se aktivity, které podporují systémové a celorepublikové zavádění terapeutických a resocializačních programů pro násilné pachatele.²³

¹⁹ Domacinasili.cz: *Domácí násilí v roce 2011*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/domaci-nasili-v-roce-2011/>

²⁰ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2011: Násilná kriminalita*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: [file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2011%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2011%20(1).pdf)

²¹ *Vláda České republiky: Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/-123753/>

²² Domacinasili.cz: *Přehled o vykázání v ČR – celý rok 2012*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-cely-rok-2012/>

²³ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2012: Násilná kriminalita*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2012.pdf

V roce 2013 bylo policisty ze společného obydlí vykázáno 1361 osob.²⁴ V Institutu pro kriminologii a sociální prevenci byl zpracován projekt „Nové jevy v násilné kriminalitě včetně domácího násilí“. Cílem tohoto projektu je popis a poznatky nových jevů v násilné kriminalitě a zvláštní pozornost je věnována podobám domácího násilí jakožto partnerskému vztahovému násilí a jeho dopadům na dospělé oběti a pachatele.²⁵

V roce 2014 bylo policisty ze společného obydlí vykázáno 1382 osob.²⁶ Ve zprávě o bezpečnostní situaci za rok 2014, kterou vydává Ministerstvo vnitra, nebylo konkrétně domácí násilí zmíněno, ale Agentura Evropské unie pro základní práva vydává výzkum na téma Násilí na ženách z roku 2014. V tomto výzkumu se uvádí, že 32 % žen si prožilo fyzické nebo sexuální násilí od svého partnera nebo jiné osoby ve věku od 15 let, 19 % žen si prožilo fyzické násilí od partnera, 7 % žen si prožilo sexuální násilí od partnera, 4 % žen si prožilo sexuální násilí od jiné osoby a 47 % žen podstoupilo psychické násilí od současného nebo bývalého partnera. Během dětství mělo 34 % žen zkušenost s fyzickým, psychickým a sexuálním násilím a 3 % žen měly v dětství zkušenost pouze se sexuálním násilím. 9 % žen si zažilo stalking a 51 % žen bylo sexuálně obtěžováno. Pouze 8 % žen kontaktovalo policii jako reakci na násilí od svého partnera a pouze 7 % žen kontaktovalo policii jako reakci na násilí od jiné osoby.²⁷

V roce 2015 bylo policisty ze společného obydlí vykázáno 1306 osob.²⁸ Institut pro kriminologii a sociální prevenci ukončil víceletý úkol „Nové jevy v násilné

²⁴ Domacinasili.cz: *Přehled o vykázání v ČR za rok 2013*. [online]. [cit-23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2013/>

²⁵ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2013: Násilná kriminalita*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2013.pdf

²⁶ Domacinasili.cz: *Přehled o vykázání v ČR za rok 2014*. [online]. [cit 30-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2014/>

²⁷ Persefona: *Co si představit pod pojmem domácí násilí*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-domaci-nasili>

²⁸ Domacinasili.cz: *Přehled o vykázání v ČR za rok 2015*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-cely-rok-2015/>

kriminalitě včetně domácího násilí“. Z výstupů tohoto úkolu byla vypracovaná publikace „Násilná kriminalita v nejisté době“.²⁹

V roce 2016 bylo policisty ze společného obydlí vykázáno 1316 osob.³⁰ V tomto roce souhlasila vláda s podpisem Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí. Úmluva je komplexním právním nástrojem, který slouží k ochraně žen a dívek před genderově podmíněným násilím včetně domácího násilí. Cílem je prevence, stíhání a odstranění všech forem násilí, dále také usnadnění obětem řízení o udělení azylu nebo doplňkové ochrany.³¹

V roce 2017 bylo ze společného obydlí vykázáno 1350 osob³². V tomto roce se implementuje Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015-2018. Také vstupuje v platnost zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který rozšířil výčet omezujících opatření, která je možné uložit za spáchání přestupku se správním trestem. Podle tohoto zákona je možné uložit pachatelům domácího násilí povinnost podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování, v maximální délce 1 rok. Problematika domácího násilí je řešena převážně policisty pořádkové policie, kteří jsou školeni lektory z Bílého kruhu bezpečí a úzce spolupracují s pracovníky z intervenčních center.³³

V roce 2018 bylo ze společného obydlí vykázáno 1286 osob³⁴. Bylo prosazeno, že dítě, které je svědkem domácího násilí se považuje za ohroženou osobu.

²⁹ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2015: Násilná kriminalita*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: [file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2015%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2015%20(1).pdf)

³⁰ *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání v ČR za rok 2016*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2016/>

³¹ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2016*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2016.pdf

³² *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání v ČR za rok 2017*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2017/>

³³ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2017*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2017.pdf

³⁴ *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání v ČR za rok 2018*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2018/>

V problematice domácího násilí se začíná projevovat další fenomén, a to násilí na seniorech.³⁵

V roce 2019 bylo ze společného obydlí vykázáno 1259 osob.³⁶ Situace v tomto roce se výrazně nemění od předchozích dvou let, Institut Vykázání stále provádí služba pořádkové policie, jejíž pracovníci jsou školeni pracovníky Bílého kruhu bezpečí, aby nedocházelo k sekundární viktimizaci obětí.³⁷

V době pandemie COVID-19 došlo k nárustu poptávky po odborném poradenství pro oběti domácího násilí o 60 %. Nouzový stav a omezený pohyb zasáhl do možností obětí vyhledat odbornou pomoc. Pobytem doma během nouzového stavu neměly oběti možnost navazovat žádné sociální kontakty a násilník měl více prostoru oběť tyranizovat a zároveň manipulovat a kontrolovat, díky omezení pohybu a sociálních kontaktů, během nouzového stavu. Neziskové organizace na tuto situaci reagovaly rozšířením telefonických linek a dalších prostředků distančního poradenství. Řada organizací, například centrum ROSA, umožňuje své poradenství přes chat, e-mail, Skype. Vznikla také aplikace Bright Sky CZ, která obsahuje soubor informací a seznam kontaktů pro oběti, i pro ty, co znají nějakou oběť a chtějí pomoci. Organizace ROSA uvádí ve svém průzkumu, že v období od 12.3.-25.5. 2020 vzrostly konzultace vedené distanční formou o 100 %, oproti stejnému období v roce 2019. Během pandemie se také zvýraznily mezery v pomoci obětem domácího násilí ze strany státních institucí. To ukazuje výzkum realizovaný pracovníky Sociologického ústavu AV ČR a Fakulty Humanitních studií Univerzity Karlovy, spolupracující s neziskovými organizacemi (ROSA, Acorus, proFem), který probíhal od 18.4. 2020–5.6. 2020. Tento výzkum ukazuje, že fyzické násilí, které je sice nejvíce viditelné, není jediným násilím, kterým oběti trpí. Ve většině případů se jedná o kombinaci více typů násilí jakožto násilí psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického a také manipulace (viz výše, umocněno zejména nouzovým stavem). Dále ukazuje, že státní instituce

³⁵ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2018*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2018.pdf

³⁶ *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání v ČR za rok 2019*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2019/>

³⁷ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2019*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: [file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2019%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2019%20(1).pdf)

(policie, soudy, orgány sociálně právní ochrany dětí) se nejprve v prvních dvou týdnech pandemie odmlčely a v dalším období nebyly schopné pokrýt četnost a intenzitu zjištěných případů.³⁸

Se vzrůstem poptávek o odbornou konzultaci během pandemie COVID-19 se ztotožňuje také Asociace pracovníků intervenčních center. Jestliže dojde k vykazání násilníka ze společného obydlí, tak je policista povinen do 24 hodin kontaktovat spádové intervenční centrum a příslušný okresní soud. Intervenční centra poskytují bezodkladnou pomoc oběti, ale oběti se na centra mohou obrátit i bez vykazání násilníka ze společného obydlí. Během omezení volného pohybu byly zavedeny online konzultace nebo telefonické konzultace, které ale nezahrnovaly poskytování sociálně terapeutických služeb a nemohly je použít všechny ohrožené osoby (osoby s vadou sluchu). Statistická data APIC ČR uvádějí, že Institut vykazání byl používán standartně v porovnání s rokem 2019, na intervenční centra se obracely zejména oběti, u kterých nebyl proveden Institut vykazání. Žádosti o pomoc měly největší nárůst v červnu 2020, kdy došlo k prvnímu uvolnění opatření. Asociace pracovníků intervenčních center se shoduje ve své statistice s centrem ROSA, kde uvádí, že během roku 2020 výrazně vzrostla poptávka online konzultací, zejména v červnu 2020.³⁹

Ačkoliv násilná kriminalita v období mezi roky 2019 (registrováno 13 606 skutků)⁴⁰ a 2020 (registrováno 12 247 skutků) klesla, stejně jako počet provedených Vykázání (v roce 2019 bylo vykázáno 1259 osob, v roce 2020 bylo vykázáno 1170 osob⁴¹), nelze na základě těchto hodnot měřit výskyt domácího násilí. V důsledku nouzového stavu byly podniknuty kroky, které měly pomoci obětem domácího násilí, protože i přes značnou kolísavost provedeného počtu Vykázání v roce 2020, nebylo pochyb, že rodina již pro mnohé nepředstavuje bezpečné místo, ale

³⁸ ROSA centrum pro ženy: *Když z pasti není úniku: Domácí násilí za COVID-19*. [online]. [cit-2-8-2022]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/kdyz-z-pasti-neni-uniku-domaci-nasili-za-covid-19/>

³⁹ Autorský kolektiv: *Domácí násilí v první vlně epidemie C19: Analýza dat dotazníkového šetření APIC v období březen až srpen 2020*. Praha: APIC ČR, 2020. 24 s. [online]. [cit- 2-8-2022]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/C19-Fin%C3%A1l_VW.tw_.pdf

⁴⁰ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2019: Násilná kriminalita* [online]. [cit- 10-10-2022]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2019.pdf

⁴¹ *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání v ČR za rok 2020*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2020/>

místo rizikové, ve kterém narůstá napětí, které může přerůst v násilí (ať už mezi partnery nebo za strany rodičů vůči dětem). Upřesnil se postup policisty, při Vykázání u osoby, která má COVID-19, byl zaveden monitoring v domácnosti a tyto případy byly řešeny ve spolupráci s hygienickými stanicemi. 1.10. 2020 nabyl účinnosti zákon č.333/2020 Sb., který změnil zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním soudním řízení, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Tento zákon prodloužil promlčecí dobu u trestných činů, u kterých se ukládá výjimečný trest a trestných činů spáchaných při vypracování nebo při schvalování privatizačního projektu podle jiného právního předpisu z 0 na 30 let.⁴²

V roce 2021 násilná kriminalita opět klesá (registrováno 11 958 skutků), snižuje se také počet provedených Vykázání (960 vykázaných osob)⁴³, a ve Zprávě o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2021 se neklade již takový důraz na problematiku domácího násilí, protože již není nouzový stav a oběti mají více možností návštěv neziskových organizací nebo krizových center a nejsou v takové míře izolovány ve společné domácnosti.⁴⁴ Analýza Sociologického ústavu Akademie věd však potvrdila opětovný výskyt domácího násilí během jarní vlny pandemie a nárůst 30- 40% poptávky po službách organizací, které pomáhají obětem domácího násilí.⁴⁵

V roce 2022 bylo provedeno 1086 vykázání násilné osoby ze společného obydlí.⁴⁶ Během roku 2022 i v současné době se jedná o ratifikaci Istanbulské úmluvy (Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí). Tato úmluva byla podepsána v roce 2016, jak je již zmíněné výše, ale nebyla

⁴² *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2020: Násilná kriminalita* [online]. [cit- 11-10-2022]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2020%20(1).pdf

⁴³ *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání za rok 2021.* [online]. [cit 30-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2021/>

⁴⁴ *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2021: Násilná kriminalita* [online]. [cit- 11-10-2022]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2021%20(1).pdf

⁴⁵ *Domáci a sexuální násilí v roce 2021: Domáci a sexuální násilí v roce 2021 - co říkají aktuální výzkumy?* [online]. [cit 23-1-2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Domaci-nasili-a-sexualni-nasili-v-roce-2021.pdf>

⁴⁶ *Domacinasili.cz: Přehled o vykázání za rok 2022.* [online]. [cit 14-2-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2022/>

uvedena v platnost.⁴⁷ V roce 2022 bylo požádáno o odklad projednání Istanbulské úmluvy na konec ledna 2023, ale do současné doby nedošlo k výraznému posunu.⁴⁸

2.2 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí není nikdy pouze jednorázovým aktem. I když je každý případ domácího násilí velmi individuální, lze určit společné rysy (fáze), které se opakují. Tyto fáze se označují jako „kruh“ nebo „spirála“ domácího násilí. Ve stále se opakujícím kruhu se zvyšuje brutalita a agresivita útoků. Zde jsou popsány jednotlivé fáze.

1. Vytváření napětí

Agresor v této fázi bývá žárlivý, podrážděný, výbušný a oběť kritizuje, naopak oběť se snaží být vůči agresorovi úslušná, pečující a uctívá, aby mu nedala žádný důvod ke konfliktu. Často také obviňuje sama sebe, že to, že je agresor podrážděný, je její vina a dává mu k tomu příčiny.

2. Týrání

V této fázi ztrácí agresor kontrolu nad svým kritizováním a jednáním vůči oběti a propuká fyzické a psychické násilí. Oběť se cítí bezmocná, zároveň v této chvíli cítí vůči agresorovi největší zlost a je zde největší motivace k případnému odchodu.

3. Usmířování/Láska/Líbáanky

Agresor cítí vinu a snaží se oběti omlouvat a slibovat, že už se jeho chování nebude nikdy opakovat. Ujišťuje ji o svých citech, dělá pro oběť hezké věci, protože má zároveň strach, že by se oběť mohla vzchopit a od agresora odejít.⁴⁹

⁴⁷ A2larm: *Ukrajina ratifikovala Istanbulskou úmluvu. Česká republika to v nejbližší době neplánuje.* [online]. [cit 14-2-2023]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2022/06/ukrajina-ratifikovala-istanbulskou-umluvu-ceska-republika-to-v-nejbлизsi-dobe-neplanuje/>

⁴⁸ *Deník N: Europoslanci chtějí urychlit přijetí Istanbulské smlouvy. Česko s ní nadále otálí.* [online]. [cit 14-2-2023]. Dostupné z: <https://denikn.cz/1077231/europoslanci-chteji-urychlit-prijeti-istanbulske-umluvy-cesko-s-ni-nadale-otali/?ref=inm>

⁴⁹ *Magdalenium: Fáze domácího násilí.* [online]. [cit 11-10-2022]. Dostupné z: <https://www.magdalenium.cz/faze-domaciho-nasili>

V odborné literatuře se uvádí rozdělení třetí fáze na fáze „Usmíření“ a „Klid“. Ve fázi „Usmíření“ se agresor omlouvá oběti nebo naopak celou situaci zlehčuje a popírá, protože má strach, že by oběť chtěla odejít a agresor o ni nechce přijít. Ve fázi „Klidu“ je na incident zapomenuto, a ve společné domácnosti je opravdu relativní klid, ale problémy přetrvávají až přerostou opět do fáze napětí a celý cyklus se opakuje znovu.⁵⁰

2.3 Dynamika domácího násilí

Mezi agresorem a obětí se v průběhu násilného vztahu tvoří vzájemná závislost, která⁵¹ brání oběti vztah opustit. Týrání oběti probíhá neustále, jen je střídáné obdobím klidu. Čím déle trvá domácí násilí, tím více se fáze klidu zkracuje a prodlužuje se fáze týrání. Tento cyklus může trvat i roky, dokud nedojde k jeho přerušení. Obvykle násilí graduje a útoky jsou brutálnější. Ve většině případů začíná násilí verbální agresí a přechází do fyzického násilí.

2.4 Pachatel domácího násilí

Pachatelem domácího násilí mohou být ženy i muži. Podle statistik tvoří pouze 2-5 % pachatelů ženy. Tyto údaje však mohou být zkreslené, protože mužům může bránit stud a hrdost k přiznání si domácího násilí. To, ale neznamená, že ženy nemůžou být násilnými osobami. Proto jsou vytvořeny typologie ženských pachatelů a typologie mužských pachatelů.

⁵⁰ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 53-55.

⁵¹ *Dejme ženám šanci: Oběť a dynamika násilného vztahu*. [online]. [cit- 4-8-2022]. Dostupné z: <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>

2.4.1 Typologie násilných žen

- **Ženy útočící v sebeobraně**

Autorka Lambová (1991) poukazuje na skutečnost, že násilí páchané v sebeobraně je charakteristickým násilím, které páchají ženy.

- **Ženy, které násilnou osobu zabijí**

Toto násilí se vztahuje zejména na ženy, které jsou týrány svými partnery ve společné domácnosti. Toto násilí většinou trvá mnoho let a týrané ženy ukončí cyklus násilí, tím, že zabijí svého násilníka. Autorka Brownová (1987) neshledala rozdíly mezi ženami, které své partnery zabily a mezi těmi, které nespáchaly tento trestný čin. Rozdíly se nacházely ve vzorcích týrání a v činech násilníků.⁵²

2.4.2 Typologie násilných mužů

V odborné literatuře se uvádí mnoho typologií násilných mužů, tyto typologie jsou pouze zjednodušené, protože každý příklad domácího násilí je individuální a není ho možno zobecňovat. Přesto můžou typologie násilníků pomoci vybrat řešení pro konkrétní situaci domácího násilí. Jsou zde uvedeny typologie od různých autorů, které ukazují diverzitu v pojetí typologií násilných mužů.

Typologie násilných mužů dle autora Elbowa

- **Kontrolor**

Pro kontrolora jsou oběti i obecně ostatní lidé důležití, pouze za předpokladu, že pro něj mohou něco udělat. Kontrolor považuje svou oběť za svůj majetek, který může pod hrozbou použití síly ovládat. Násilí vypuká, jestliže kontrolor cítí, že nad obětí ztrácí kontrolu a moc a hrozí mu riziko ukončení vztahu nebo odchodu oběti ze společné domácnosti, protože to je pro něj naprosto nepřijatelné.

⁵² ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 65-66.

- **Obránce**

Obránce je závislý na přijetí a následném odpuštění ze strany oběti (nejčastěji u tohoto typu násilníka je to partnerka nebo matka). Cítí se silný pouze pokud je na něm jeho oběť závislá. Největší hrozbou je nezávislost oběti, proto se ji většinou snaží před sebou i před svým okolím shodit nebo dokázat její neschopnost, aby legitimoval své jednání.

- **Validátor**

Validátor pochybuje sám o sobě, snaží se potvrdit své sebepojetí. K tomuto potvrzení mu slouží oběť, kterou zastrašuje a vyvolává výčitky svědomí, aby oběť neodešla, čímž by potvrdila jeho nízkou úctu a hodnotu.

- **Inkorporátor**

Inkorporátor vnímá sám sebe neodděleného od oběti. Neumí sám sebe prožívat jako celistvou osobnost, a proto si oběť začleňuje do své integrity. Má pochyby sám o sobě, co by dělal a co by byl, kdyby od něj oběť odešla.⁵³

Typologie násilných mužů dle autorů Holtzworth-Munroe a Stuarda (1994)

- **Muži násilní pouze doma**

Jak již z názvu vyplývá, tito násilníci jsou násilní pouze v prostředí domova. Většinou pak domácího násilí litují, protože jsou emočně závislí na své oběti.

- **Muži násilní i mimo domov**

Tito muži se vyznačují, tím že páchají násilí i mimo domov, často pod vlivem alkoholu a drog. Jsou více radikálnější ve svých názorech a odmítají pomoc (terapie).⁵⁴

⁵³ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 72-73.

⁵⁴ *Typologies of male batterers: Three subtypes and difference among them*. [online]. [cit 12-10-2022]. Dostupné z: <https://psych.indiana.edu/documents/holtzworth-munroe-and-stuart-1994.pdf>

Typologie násilných mužů dle autora Čermáka (1999)

- **Emociálně relativní typ**

Tento typ se vyskytuje zejména zvýšenou impulzivitou. Většinu času je přecitlivělý, netrpělivý a ve špatné náladě, je tudíž neustále připraven k agresivní reakci. Projevy násilí nejsou pouze vůči oběti, ale i vůči ostatním osobám. Je velmi konfliktní a jeho chování je obecně nepřijatelné.

- **Instrumentální typ násilníka**

Tento násilník je mužem „dvojí tváře“. Ve společnosti je milý, laskavý a ohleduplný, ale ve společné domácnosti používá vůči obětem hrubé násilí. Násilí používá pouze na oběť a umí se ovládat ve společnosti, kde je většinou vyhledávaný jako charismatický společník.⁵⁵

⁵⁵ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 24.

3 Etiologie domácího násilí

Příčinami vzniku domácího násilí se zabývaly výzkumy už od počátku 60. let. První teorie příčin vzniku domácího násilí vycházely z hlediska psychopatologie. Tyto teorie dospěly k závěru, že násilí je důsledkem chování psychopatických jedinců. Empirické výzkumy však tyto závěry nepotvrdily, protože se dostatečně nevěnovaly procesům a způsobům, kterými se jedinci vyrovnávali s problémy.⁵⁶ V současné době existují různé teorie, které vysvětlují příčiny domácího násilí. Původně byly tyto pokusy o vysvětlení založeny na jednofaktorových teoriích, nyní jsou preferovány multifaktorové přístupy, protože propojují jednotlivé jednofaktorové teorie do integrujícího modelu.

3.1 Jednofaktorové teorie

- **Biologicko-genetické teorie**

Biologicko-genetické teorie byly brzy překonány, protože na domácí násilí nenahlížely komplexně. Vysvětlovaly pouze obecné predispozice k agresivnímu chování a nezabývaly se konkrétními situacemi domácího násilí. V současné době se již nahlíží na pojetí násilí (zejména na agresivitu) komplexněji, nikoli pouze jako dědičnost nebo instinkt.⁵⁷

- **Psychologické teorie**

Psychologické teorie uvádějí, že příčiny domácího násilí spočívají v povahových zvláštностech pachatele nebo v poruše jeho osobnosti. Tyto teorie se zabývají zejména psychikou agresora a vedou k jeho psychiatrizaci.⁵⁸

⁵⁶ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 8.

⁵⁷ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 33.

⁵⁸ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 47.

- **Sociologické teorie**

Sociologické teorie spatřují násilí v sociokulturních jevech, které souvisejí se vznikem a uplatňováním kontroly a moci ve společnosti. Ukazují, že sociální organizace rodinného života již předurčuje vznik domácího násilí, kvůli odlišnostem členů rodiny. Tyto odlišnosti, které můžou přecházet v konflikty můžou přispívat k domácímu násilí. Mezi tyto odlišnosti se řadí rozdíly ve věku a pohlaví jednotlivých členů rodiny, rozdíly v aktivitách a zájmech, rozdíly v pohledu na výkon sociálních rolí. Důležitým faktorem v sociologických teoriích je postoj společnosti vůči násilí. Současná společnost akceptuje násilí ve veřejných sférách života, a to se přenáší do rodin, kde se zvyšují násilné tendence. V některých sociálních vrstvách může být násilí považováno za legitimní, a reakce násilím jako adekvátní. Pokud je navíc násilí v rodinách tolerováno a obětem vštěpováno, že si můžou za násilí samy, přebírají ostatní členové rodiny myšlenku, že násilí je efektivním prostředkem k dosažení cíle.

- **Feministické teorie**

Tyto teorie se opírají o nadvládu mužů a nedostatek kontroly nad reprodukčním systémem, což posiluje ženskou submisivitu, násilí je ženami přijímáno jako dědictví sociologické i biologické a nadále se chovají tak, že dávají možnost mužům, aby násilí z jejich strany přetrvávalo. Některé feministky uvádí, že patriarchální hodnoty upevňují podřízenou pozici žen. Uvádí tak na příkladu manželství, kdy se ženám od dětství vštěpuje, že se mají vdát nebo ať mají děti, aby se naplnila jejich role. Ženy se tak mají snažit, aby dosáhly tohoto cíle a v manželství nebyly pasivní, aby manžel nebyl nespokojený. Pokud by se ženy chtěly vymanit, jsou trestány.

3.2 Multifaktorové teorie (dle D. G. Duttona)

- **Makrosystémová rovina**

V této rovině se vnímá jako příčina násilí ve společnosti hierarchie hodnot, která je založena na dominanci mužů. Další příčinou je přesvědčení, že společnost musí být hierarchicky uspořádána a vůdčí role zde patří muži.

- **Exosystémová rovina**

Tato rovina představuje komunitu lidí, ve které se jedinec pohybuje. Je to jeho bezprostřední okolí a sociální struktury, se kterými přichází do kontaktu. Exosystémové příčiny jsou tedy příčiny, které jsou v komunitě, v níž se jedinec pohybuje, může to být nezaměstnanost, nedostatek financí, nižší vzdělanostní úroveň.

- **Mikrosystémová rovina**

Do této roviny spadá samotná rodina, kde můžou vznikat situace, které podněcují domácí násilí. Je zde mnoho rizik, které podporují vznik domácího násilí jakožto privátnost, jasně dané předepsané role členů rodiny, existence neformálního práva rodiny, vzájemná znalost partnerů a předběžný odhad jejich reakce.

- **Ontogenetická rovina**

Hledá příčiny domácího násilí v individuálních charakteristikách osob (ohrožené i násilné) a jejich vzájemné interakce. Zkoumají vývoj osob, aby zjistily, kdy se osoby naučily řešit problémy násilným způsobem (například v dětství).⁵⁹

3.3 Teorie v angloamerické kriminologii

Od konce 70. let vznikají v angloamerické kriminologii teorie, které shrnují příčiny domácího násilí. Tyto teorie jsou shrnuty zde.

⁵⁹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 37-8.

- **Teorie individuálních faktorů**

Individuální teorie se zabývají psychikou partnerů, mezi kterými dochází k domácímu násilí. Soustředí se na vnitřní psychiku, rysy osobnosti a možnou psychopatologii osobnosti.

- **Teorie sociálně-psychologických faktorů**

Tyto teorie se zabývají zážitky z dětství, které vedou k intimnímu násilí. Tyto vzorce z dětství se projevují ve vztazích, dokonce opakovaně (některé ženy po vymanění se z násilného vztahu, si najdou opět násilného partnera). Některé výzkumy také uvádějí, že k opakovanému soužití s násilnou osobou inklinují spíše muži.

- **Teorie sociálně-kulturních faktorů**

Tyto teorie vysvětlují vznik domácího násilí nerovnoprávností ve společnosti, kulturními postoji a normami v rodinných vztazích.

- **Feministické teorie**

Feministické teorie se rovněž přiklánějí k sociálně kulturnímu vysvětlení domácího násilí. Týrání je o uplatnění moci a kontrole ženy (co může dělat, s kým se stýká, k čemu má přístup).⁶⁰

⁶⁰ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 46.

4 Oběti domácího násilí

4.1 Charakteristika oběti

V domácím násilí neexistuje žádný konzistentní profil oběti. Obětí se může stát muž, žena, senior nebo dítě⁶¹ (jako oběť přímá nebo nepřímá⁶²). Ačkoliv se oběť může stát každý bez ohledu na pohlaví nebo věk, tak nejvíce ohroženou skupinou jsou senioři, děti a ženy. Všechny oběti domácího násilí jsou velmi rozdílné, tudíž nelze jmenovat určité charakteristické rysy, predispozice nebo osobnostní rysy, které by byly společné pro všechny oběti. V průběhu domácího násilí se rozvíjejí symptomy, které jsou u všech obětí společné, tudíž lze charakterizovat oběti na základě symptomů, které se rozvinou v důsledku prožitého násilí. Mezi tyto symptomy patří bezmoc, sebeobviňování, popírání násilí nebo jeho minimalizace, citová vazba na násilníka zabraňující adekvátním reakcím na násilí, identifikace se s násilníkem (strategie přežití) a často také oběti věří, že si násilí zaslouží.⁶³

4.2 Typologie oběti

Mezi oběti, které jsou nejvíce zranitelné kriminálním jednáním patří ženy, děti a senioři. Typologie obětí domácího násilí jsou sestaveny dle různých kritérií. Mezi tyto kritéria se řadí chování (z nevědomosti, neopatrnosti, provokující, útočné), věk (děti, mladiství, dospělí, senioři), pohlaví (muži, ženy), vztah (osoby cizí, známé, blízké) a životní styl (riziková povolání).

V současné době se častěji používá typologie jejíž kritéria jsou zařazené trestný čin (kopíruje kategorie deliktů používané v kriminologii), reakce na trestný čin (aktivní,

⁶¹ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 65.

⁶² ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 120.

⁶³ *Program Dejme ženám šanci: Oběť a dynamika násilného vztahu*. [online]. [cit- 4-8-2022]. Dostupné z: <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>

pasivní, panická) a interakce oběti a pachatele. Z interakce oběti a pachatele vychází několik typů oběti. Tyto typy jsou popsány zde.

- **Zúčastňující se oběť**

Pachatel a oběť se znají a interakce mezi nimi ovlivňuje motivaci pachatele.

- **Nezúčastňující se oběť**

V tomto případě nemá oběť možnost vnímat ohrožení, protože vůbec nedochází ke vzájemné interakci.

- **Provokující oběť**

Oběť podcenila nebezpečnost situace a záměrně nebo bezděčně se vystavila nebezpečné situaci. Tyto oběti mohou být jedinci s viktimogenními faktory nebo oběti, které byly dohnány k násilnému útoku po dlouhodobém a nesnesitelném týrání od druhé osoby.

- **Latentní oběť**

U těchto obětí se kumulují všechny viktimogenní faktory, které nejsou ukázány veřejnosti. Tyto oběti se vyskytují zejména u trestných činů s vysokou latencí, které jsou páchané v rodinách nebo domácnostech. Oběť často neoznámí trestný čin, kvůli předsudkům nebo emocionální bariéře.

- **Nepravá oběť**

Tato oběť je osoba, která se ocitla ve špatný čas na špatném místě.⁶⁴

Autoři Jiří Sedlák a Jana Kunová, z Psychologické poradny Brno, uvádějí konkrétnější typologii, která se zabývá typy osobností obětí domácího násilí. Oběti domácího násilí rozděluje do pěti typů.

- **První typ obětí domácího násilí**

Tento typ, ač je nejvíce frekventovaný, je také nejvíce skrytý. Oběť skrývá své potíže spojené s agresivitou násilníka v domácím prostředí. Tyto potíže tají před lékařem nebo psychologem, ale tají je také i před svou rodinou (rodiče, sourozenci), přáteli i známými. Oběť nikdy ze své

⁶⁴ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 75-76.

vlastní iniciativy nenavštíví lékaře nebo poradnu. Důvodů může být několik, zejména nedůvěra v lékaře, poradny, policii a orgány činné v trestním řízení nebo neznalost organizací pro pomoc obětem domácího násilí. Tento typ oběti je zcela pasivní.

- **Druhý typ obětí domácího násilí**

Tento typ oběti není pasivní v takové míře jako typ první. Své problémy pravděpodobně sdělila svým členům rodiny, přátelům nebo známým. Oběť se může odhodlat navštívit poradnu, kde sdělí své problémy a „vypovídá se“. V poradně jí jsou nabídnuty možnosti řešení a vyslechnutí. Oběti se po návštěvě poradny uleví, protože někomu sdělila své obtíže, ale další aktivní řešení k dosažení zastavení domácího násilí již nečiní. U tohoto typu se jedná o formu autopsychoterapie, kdy po návštěvě poradny se oběť na určitý čas uklidní, protože někomu sdělí své problémy a zbaví se vnitřního napětí, ale vrací se do stejného prostředí a neučiní další kroky k vyřešení problému domácího násilí.

- **Třetí typ obětí domácího násilí**

Tento typ taktéž projevuje aktivitu. Oběť navštíví poradnu, aby se svěřila se svými problémy, vyslechne si možnosti řešení a odborné rady, ale zrealizuje pouze část úkonů. Většinou navštíví obvodního lékaře (aby si vyžádala zprávy o zranění), požádá psychiatra nebo psychologa o záznam (kvůli fyzické, psychické a sociální újmě na zdraví) a tyto záznamy předloží na policii. Další kroky však nedokáže provést nebo je neumí provést. Může to být kvůli složitosti, nedůvěře v úspěch, strachu z násilníka a neznalosti vlastních práv.

- **Čtvrtý typ obětí domácího násilí**

Tento typ již plně využívá svých práv. Navštěvuje odborníky a radí se s nimi a pod jejich dohledem píše zprávy (policii, sociálnímu pracovníkovi) a vyžaduje od nich záznamy. Oběť si je vědoma, že prosazování vlastních práv je dlouhodobý proces, a proto musí shromažďovat písemné doklady, které použije jako důkazy pro svá tvrzení.

- **Pátý typ obětí domácího násilí**

Tento typ zvolí řešení, které je nezákonné a z psychologického hlediska nesprávné, rozhodne se potrestat násilníka sám, podle svého uvážení, bez pomoci policie a orgánů činných v trestním řízení.⁶⁵

4.3 Viktimizace obětí domácího násilí

U obětí domácího násilí může nastat viktimizace primární, sekundární nebo terciální. Jestliže je osoba domácímu násilí přítomna jako pozorovatel, ale přímo se jí netýká, jedná se o nepřímou viktimizaci.

Primární viktimizací se označuje psychická nebo fyzická újma způsobená pachatelem. Autorka Ludmila Čírtková rozlišuje v rámci primární viktimizace tzv. primární rány, které se projevují jako psychická, fyzická, emocionální nebo finanční újma. U obětí domácího násilí je výrazná zejména emocionální újma, protože oběť ztrácí pocit bezpečí v nejbližším okolí, pocit důvěry v osoby blízké a ztrátu pocitu autonomie (nemůže o sobě rozhodovat a volit způsoby svého jednání, protože není schopna odhadnout důsledky). Oběť také trpí pocitem zneuctění a klade si otázku, proč se zrovna ona ocitla v této situaci. V průběhu domácího násilí se mohou objevit všechny primární rány (psychická, fyzická, finanční a emocionální újma), ale újma emocionální může vzniknout, aniž by došlo k narušení tělesné integrity nebo ztrátě majetku, protože se domácí násilí odehrává v prostředí domova a za zavřenými dveřmi.⁶⁶

Při domácím násilí prožívají oběti šok, ale také mobilizaci sebezáchovných mechanismů. Oběti z Bílého kruhu bezpečí označily primární viktimizaci jako boj o přežití. Používaly k tomu různé mentální strategie závislé na jejich osobnosti a okolnostech viktimizace. Oběti uvedly, že když věděly, že se již pachatelé neubrání, tak myslely na lidi, které mají rády (a možná je už neuvidí), a to, aby

⁶⁵ *Domácí násilí: Typy osobností obětí domácího násilí*. [online]. [cit 9-8-2022]. Dostupné z: <https://domacinasili.estranky.cz/clanky/clanky/typy-osobnosti-obeti-domaciho-nasili.html>

⁶⁶ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 70.

přežily a pachatel už odešel, na své rodiče (že je zklamaly a situace jim ublíží), ale také na to, jak se ze situace dostat a jak pochopit jednání pachatele.⁶⁷

Sekundární viktimizace vzniká v návaznosti na již dokonáný trestný čin a často přesahuje újmy primární, které tvoří primární viktimizaci.⁶⁸

Sekundární viktimizace přináší újmy sekundární, které nemají materiální znaky, ale jsou rozhodující pro integritu osobnosti oběti. Oběti zažívají pocit nespravedlnosti, který nastává, když se obrátí na své okolí (například při průběhu trestního řízení, které probíhá současně s řízením o rozvod manželství a svěřením dětí do péče, kdy si pachatel žádá kontakt s dítětem, i když násilím na oběti ho zraňoval). Oběti také zažívají pocit provizoria, kdy se nacházejí v komplikované životní situaci a pomoc odborníků zlepšuje jejich postavení.⁶⁹

Sekundární viktimizaci lze definovat, jako další trauma, které oběť po dokonání trestného činu prožívá. Toto trauma je zapříčiněno stereotypními přístupy, postoji a chováním vůči oběti, které oběť obviňuje za násilí, které prožila. Sekundární viktimizace může mít systémovou podobu, která vychází ze strany institucí, policie nebo sociálních pracovníků nebo může mít podobu, která není systémová a vychází ze strany rodiny a rodinných příslušníků, médií nebo postoje společnosti vůči dané problematice.

Systémová podoba sekundární viktimizace vychází z institucí, které oběť navštěvuje po dokonání domácího násilí. Obvykle jako jedno z prvních míst, které oběť navštíví je zdravotnické zařízení. Přístup zdravotníků má klíčovou roli v péči o zdraví, prevence opakování násilí a zajištění bezpečí oběti.⁷⁰ Výzkum Bílého kruhu bezpečí v roce 2009 ukázal, že většina zvláště zranitelných obětí má zkušenost se sekundární viktimizací, zejména s lékaři, psychology, psychiatry a policisty, se kterými přišly do styku s jako první osobou, při nahlášení domácího

⁶⁷ *Bílý kruh bezpečí: Zločin z pohledu obětí.* [online]. [cit 15-11-2022]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/aktuality/n827-zlocin-z-pohledu-obeti/>

⁶⁸ *Inovace SEBS a ASEBS: Viktimologie.* [online]. [cit-9-8-2022]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>

⁶⁹ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen.* Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 70.

⁷⁰ *Program dejme ženám šanci: Projekt – 595: Stop násilí pro zdravotnictví.* [online]. [cit- 16-11-2022]. Dostupné z : <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>

násilí. Oběti vypověděly, že jejich výpověď byla bagatelizována a byla zpochybňována věrohodnost výpovědi. Při zjišťování věrohodnosti výpovědi byly kladeny necitlivé dotazy, které vyvolaly v obětech pocit nedůvěry.⁷¹

Sekundární viktimizace ze strany okolí oběti (rodina, média společnost) spočívá zejména v přenášení zodpovědnosti za násilí z násilníka na oběť. Jeden z teoretických konceptů, který vysvětluje přenášení zodpovědnosti za násilí na oběť, je Hypotéza „spravedlivého světa“. Tato hypotéza zastává myšlenku, že každý na světě dostane to, co si zaslouží, protože svět je bezpečné a spravedlivé místo. Jestliže okolí viní oběť, poskytuje si tím falešný pocit bezpečí, protože si odůvodňují domácí násilí (tato teorie se používá i u trestného činu znásilnění) tím, že oběť udělala něco, čímž si násilí zasloužila. Tento postoj jim dává představu, jestliže se budou chovat určitým způsobem, tak se nemůžou dostat do situace domácího násilí, tudíž se jich tato situace netýká. Snaží si domácí násilí odůvodnit jednáním oběti například provokací, lží a dobrovolným setrváním v násilném vztahu („Proč už dávno neodešel/a?“).

Sekundární viktimizace zanechává na oběti následky. Tyto následky se projevují na emoční (negativní vliv na duševní zdraví oběti), vztahové (nedůvěra ve své okolí a následná izolace) i systémové (neochota vypovídat vůči pachateli) úrovni.⁷²

Terciální viktimizací se označuje stav, kdy se oběť s traumatem nevyrovná po celý život. Tento stav nastává, jestliže oběť nedostane emocionální podporu, sociální pomoc a právní informace, které pomáhají oběti se rozhodnout o jejím dalším postupu. Tyto aktivity mohou vést ke zhojení psychických traumat a zmírňování nevýhodné sociální, ekonomické a právní situace, do které se oběť dostala. Může tedy dojít k úplné společenské rehabilitaci, pokud ale oběť nedostane potřebnou

⁷¹ *Bílý kruh bezpečí: Zločin z pohledu oběti.* [online]. [cit 15-11-2022]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/aktuality/n827-zlocin-z-pohledu-obeti/>

⁷² *Program dejme ženám šanci: Projekt – 595: Stop násilí pro zdravotnictví.* [online]. [cit- 16-11-2022]. Dostupné z : <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>

podporu, dochází k terciální viktimizaci a oběť se s traumatem nevyrovná po celý život.⁷³

Nepřímá viktimizace se vyskytuje zejména u dětí, na kterých není páčáno domácí násilí, ale jsou domácím násilí přítomny. Tato situace vzniká, jestliže se násilí odehrává mezi členy společné domácnosti a dítě je tomu přítomno. Tím je ohrožen rozumový a mravní vývoj dítěte, jestliže vyrůstá v domácnosti, v níž dochází k domácímu násilí mezi členy domácnosti. Nepřímá viktimizace se děje i pokud dítě není očitým svědkem násilí, ale vyskytuje se v dané domácnosti.⁷⁴

4.4 Následky domácího násilí na oběti

4.4.1 Syndrom týrané osoby

U obětí dlouhodobého domácího násilí může dojít k rozvoji syndromu týrané osoby. Původně tento koncept popsala Walkerová (1979, 1984), jako syndrom týrané ženy, později však odborníci připustili, že oběti domácího násilí nemusí být pouze ženy, tudíž se tento syndrom začal vztahovat na týrané lidi obecně. Tento syndrom je definován jako soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, které brání týranému jedinci efektivně reagovat na prožité násilí. Tento syndrom se skládá z různých projevů, které lze rozdělit do třech kategorií. Tyto kategorie jsou popsány níže.⁷⁵

Symptomy posttraumatické stresové poruchy

Kvůli traumatickým účinkům domácího násilí se může u obětí vyvinout posttraumatická stresová porucha, která se projevuje znovuprožíváním stresových situací (které oběť ohrozily na životě), poruchami spánku nebo poruchami příjmu potravy. Oběti jsou často zcela emocionálně vyčerpány a vysíleny. Trpí na zvýšenou přecitlivělost, vznětlivost, paniku, nervozitu,

⁷³ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 71.

⁷⁴ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 120

⁷⁵ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 43.

snížené sebevědomí nebo naopak na apatii a netečnost. Oběti nejsou schopné ventilovat emoce, zejména ty negativní, jako je vztek nebo hněv. Snaží se vyhýbat konfliktu a při kontaktu s autoritou jsou nadměrně vstřícné, submisivní a snaží se za každou cenu vyhovět, což se může projevit i při spolupráci s pracovníky pomáhajících profesí. U obětí lze také identifikovat ztrátu iluzí ve vztahu ke světu a ztrátu pocitu kontroly nad svým životem. Objevují se zde pochybnosti o sobě a smyslu svého života, oběť se snaží zjistit, kdo vlastně je a jaká je, jestliže je bez násilníka. Oběti se chrání disociací, která jim brání naplno prožívat fyzickou a psychickou bolest. Disociace může nabývat mnoho podob, jakožto necitlivost na bolest, otupění nebo vymazání pocitů nebo ohraničená ztráta paměti. Nejčastější projevem u osob, které byly nebo jsou ohrožené domácím násilím je úzkost a deprese.

Naučená bezmoc

Naučená bezmoc se u oběti rozvine, jestliže opakovaně selžou její pokusy odejít od násilníka. Oběť se stává pasivní a dostává se do stavu letargie, protože žádná jeho reakce nevede k příznivému závěru. Současně s naučenou bezmocností má oběť snížené sebevědomí, což má devastující dopady na její sebeúctu.⁷⁶ Oběť ztrácí víru ve vlastní schopnosti odhadnout účinnost svých pokusů o zajištění vlastní bezpečnosti.⁷⁷

Sebezničující zvládací strategie

V důsledku marných pokusů zastavení násilí, může oběť nabýt dojmu, že její jediná šance je násilí nějakým způsobem vydržet nebo přežít. Tento stav nastává, jestliže oběť nemá kam jít nebo se obává odchodu, protože má vážné obavy, že když se o to pokusí, tak bude zabita. Podoby sebezničujících strategií mohou být různé, nejčastější jsou popírání viny útočníka, minimalizace násilí (popírání vážnosti incidentu), bagatelizace následků, popírání viktimizace a odmítání možnosti pomoci (oběti jsou

⁷⁶ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 44.

⁷⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8. str. 26.

skeptické k možnostem, které jsou jim nabízeny, protože se jim zdají nepoužitelné).⁷⁸

Neexistuje jediný správný profil týrané osoby, ale jsou některé typické příznaky. Mezi tyto příznaky se řadí změny emocionálních reakcí. V tomto případě ztrácejí týrané oběti schopnost se přirozeně chovat, jestliže vůči nim násilník přenáší emoce jako vztek a zlost. Samy popírají svůj vztek a mají tendenci utíkat před konflikty. Oběti se projevují extrémní vstřícností a snaží se vyhovět. Dalším příznakem je změna v postojích a hodnocení vlastní osoby, ostatních lidí i světa. Oběť si vytváří svůj obraz světa a manipuluje s realitou, aby si odůvodnila jinak nelogické věci (proč se na ní někdo dopouští násilí). Dalšími příznaky jsou symptomy distresu a disfunkcí psychických procesů. Oběť může trpět na deprese, úzkostnost, flashbacky nebo se vyhýbá určitým situacím a podnětům. Dochází také k narušení kognitivních procesů, kdy oběť nedokáže reálně vyhodnotit nebezpečí.⁷⁹

⁷⁸ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 45.

⁷⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8. str. 29.

5 Kontrola domácího násilí

5.1 Právní aspekty domácího násilí

K zásadní změně v pojetí domácího násilí došlo v České republice 1.1. 2007. Před rokem 2007 z domácnosti, kde docházelo k týrání, odcházela na přiměřenou dobu oběť, nikoliv násilník.

To se změnilo 1.1. 2007 nabytím účinnosti zákona č. 135/2006 Sb. Tímto se Česká republika zařadila mezi státy Evropské unie, které mají komplexně upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím. Přijetím zákona 135/2006 Sb. došlo k novelizaci zákonů č. 283/ 1991 Sb., o Policii České republiky, č. 99/163 Sb., občanský soudní řád, č. 140/1961 Sb., trestní zákon, č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení a zákonu č. 114/1988 Sb. o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Nyní je ochrana obětí domácího násilí založena na §44-47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policie po vyhodnocení situace může použít Institut Vykázání (viz kapitola Kontrola domácího násilí – Represivní přístup – Institut Vykázání), kdy vykáže násilníka ze společné domácnosti a oběť může využít tento mezikas k promyšlení situace a zvážení svých možností, popřípadě naplánování odchodu od násilníka.⁸⁰

Ochrana před domácím násilím je tedy upravena v České republice zákonem č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím a zákonem č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách je novým zákonem s účinností od 1.1. 2007. Tento zákon řadí intervenční centra mezi sociální zařízení krizové pomoci, které jsou provozována nestátními organizacemi na základě registrace krajských úřadů. Také je nutno zmínit novelu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, tato novela zlepšuje ochranu nezletilých dětí před domácím násilím.⁸¹ Tato právní ochrana je postavena na třech pilířích

⁸⁰ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 132.

⁸¹ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 95.

ochrany: Policii České republiky, intervenčních centrech a soudech, které rozhodují ve věcech civilních.⁸²

5.1.1 Intervenční centra

Intervenční centra jsou specializovaná pracoviště, jejichž kompetence jsou upraveny v §60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Intervenční centra jsou koncipována jako pracoviště, které poskytují ohroženým osobám akutní psychosociální pomoc, zároveň slouží jako koordinační místa, pro vzájemnou informovanost spolupracujících institucí⁸³(informovanost mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, Orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, Policií České republiky, obecní policie a ostatními orgány veřejné správy). Na základě vykazání osoby ze společného obydlí, je doručena kopie úředního záznamu příslušnému intervenčnímu centru, které má povinnost nabídnout pomoc osobě ohrožené, nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu. Intervenční centrum může poskytnout pomoc rovněž na základě žádosti osoby ohrožené, která je ohrožena násilným chováním osoby, se kterou obývá společné obydlí. Pomoc může být poskytnuta i bez této žádosti, bezodkladně poté, co se intervenční centrum dozví o ohrožení osoby. Intervenční centrum může poskytnout osobě ohrožené sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Dále může poskytnout ubytování a stravu nebo pomoc při zajišťování stravy.⁸⁴

5.1.2 Občanskoprávní vymezení problematiky domácího násilí

Institutem, kterým lze chránit osobu ohroženou je předběžné opatření. Předběžné opatření může podat dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ohrožená osoba. V návrhu ohrožená osoba popisuje soužití s násilníkem ve

⁸² *Domacinasili.cz: Zákon před domácím násilím v ČR.* [online]. [cit-2-10-2022]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/zakon-pred-domacim-nasilim-v-cr/>

⁸³ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen.* Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str.158.

⁸⁴ Zákon č.108/2006 Sb., *sociální pomoc* v posledním znění

společné domácnosti a uvádí nesnesitelnost soužití, z důvodu fyzického a duševního násilí. Soud rozhoduje o návrhu do 48 hodin bez jednání. Jestliže soud návrhu vyhověl je násilník povinen (z hlediska soudu odpůrce) opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, nevstupovat do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, zdržet se setkání s navrhovatelem a zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem. Předběžné opatření trvá po dobu 1 měsíce od vydání, jestliže byl podán návrh na předběžné opatření během vykazání, tak se počítá doba vykazání a doba trvání jednoho měsíce předběžného opatření. Ohrožená osoba může podat návrh na prodloužení předběžného opatření, než uplyne jeho doba trvání, nejpozději pak zanikne předběžné opatření 6 měsíců od jeho vykonatelnosti.⁸⁵

5.1.3 Trestně právní vymezení problematiky domácího násilí

Trestní právo hmotné

V České republice, je domácí násilí vymezeno zvláštní úpravou. Domácí násilí je vymezeno v zákoně 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění. Zvláštní úpravu konkrétně najdeme v §199, Týrání osoby ve společném obydlí. Dále také v §354, který popisuje nebezpečného/nežádoucího pronásledování či obtěžování (nazývá se také stalking).⁸⁶

V ustanovení §199 TZ se uvádí, že ten, kdo týrá osobu ve společném obydlí bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři roky. Pokud tento čin spáchá pachatel zvlášť surovým způsobem, způsobí tímto činem těžkou újmu na zdraví, spáchá tento čin nejméně na dvou osobách a páchá-li tento čin delší dobu, bude potrestán odnětím svobody na dva až osm let. Jestliže pachatel způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt oběti, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let.⁸⁷ Toto ustanovení slouží k postihnutí všech případů domácího násilí, i kdyby se odehrávaly jinde než ve výlučně společném obydlí. Na

⁸⁵ Zákon č. 292/2013 Sb., soudy v posledním znění

⁸⁶ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str.142

⁸⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

domácí násilí se pohlíží jako na týrání ze strany pachatele, toto týrání může mít podobu útrap fyzických, psychických, emocionálních, sexuálních, ekonomických nebo sociálních. Útoky mohou směřovat vůči osobě nebo i proti věci. Trvalost týrání ze strany pachatele je posuzováno v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Není vyžadováno, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které tato osoba považuje jako těžké příkoří.⁸⁸

V ustanovení §354 TZ se uvádí, že ten, kdo jiného dlouhodobě pronásleduje bude potrestán odnětím svobody na jeden rok nebo zákazem činnosti. Nebezpečné pronásledování se může charakterizovat jako vyhrožování ublížením na zdraví ze strany násilníka vůči oběti nebo blízkým osobám oběti, vyhledáváním osobní blízkosti oběti, kontaktováním oběti prostřednictvím elektronických komunikací, omezování oběti v obvyklém způsobu života a zneužitím osobních údajů oběti za účelem získání osobních údajů. Pokud tyto skutky vykoná pachatel na dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři roky.⁸⁹ Ustanovení má postihnout tzv. stalking, kterým se rozumí zlovolné, úmyslné, opakované a dlouhodobé obtěžování jiné osoby, která toto jednání pociťuje jako příkoří, které jí ztěžuje kvalitu života. Formy tohoto jednání jsou různorodé, ale všem je společné, že pronásledování musí být způsobilé vyvolat důvodnou obavu o život. Jestliže bere poškozený pronásledování pouze jako příkoří, které není způsobilé vzbudit obavu o život či zdraví, nejedná se o tento trestný čin.⁹⁰

Nebezpečného pronásledování se nemusí dopouštět pouze násilník a nemusí se pojit pouze s domácím násilím. Může to být také osoba blízká, jako rodinný příslušník nebo spolupracovník.

⁸⁸ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3. str. 635-637.

⁸⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

⁹⁰ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3. str. 882-883.

Domácím násilím se zabývají další paragrafy jakožto §145, Trestné činy těžkého ublížení na zdraví, §146, Ublížení na zdraví, §171, Omezování osobní svobody, §175, Vydírání a §185, Z násilnění.⁹¹

V ustanovení §145 TZ, se uvádí, že kdo jinému způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let. Jestliže pachatel způsobí těžkou újmu na zdraví na dvou neb více osobách, na těhotné ženě, na dítěti mladším patnácti let, na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, opětovně nebo poté, co spáchal jiný zvlášť závažný zločin spojený s úmyslným způsobením těžké újmy na zdraví nebo smrti nebo jeho pokus nebo ze zavrženíhodné pohnutky bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let. Jestliže pachatel způsobí ublížením na zdraví oběti smrt, bude potrestán odnětím svobody na osm až šestnáct let. Taktéž příprava ublížení na zdraví je trestná.

V ustanovení §146 TZ se uvádí, že kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. Jestliže pachatel ublíží na zdraví těhotné ženě, dítěti mladšímu patnácti let, svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, zdravotnickému pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona nebo na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Jestliže pachatel

⁹¹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 143.

způsobí oběti ublížením na zdraví, těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let. Způsobí-li pachatel úmyslným ublížením na zdraví oběti smrt, bude potrestán odnětím svobody na pět až deset let.

V ustanovení §171 TZ se uvádí, že kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. Pokud pachatel brání oběti brání užívání osobní svobody s úmyslem usnadnit jiný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. Jestliže pachatel spáchá trestný čin odnětí osobní svobody jako člen organizované skupiny, pro skutečnou nebo domnělou rasu oběti, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, způsobí – li tímto činem oběti fyzické nebo psychické útrapy, těžkou újmu na zdraví nebo spáchá tento čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let. Pokud pachatel omezováním osobní svobody, způsobí oběti smrt nebo spáchá tento čin s úmyslem získat pro sebe nebo pro někoho jiného prospěch velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let⁹². Omezování osobní svobody se označuje jako zásah, jímž se znemožňuje svobodný pohyb člověka, i kdyby to mělo být pouze na krátkou dobu. Jestliže je toto omezení pro osobu nesnadno překonatelné, a to i jen na krátkou dobu, označuje se toto jednání jako bránění užívání osobní svobody. Toto jednání může mít mnoho podob jakožto uzavření místnosti, svírání v náručí, držení paží, uzamčení ve vozidle nebo odnětí berlí.⁹³

V ustanovení §175 TZ, se uvádí, že kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem. Pokud pachatel spáchá tento čin jako člen organizované skupiny, nejméně se dvěma osobami, se zbraní, na těhotné ženě, svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení,

⁹² Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

⁹³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání.* Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3. str. 585.

vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, taktéž způsobí-li značnou škodu, bude potrestán na dvě léta až osm let. Jestliže pachatel způsobí oběti tímto činem těžkou újmu na zdraví, má úmysl umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu, vyhrožování teroristickým trestným činem nebo způsobí-li tímto činem škodu velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let. Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, jestliže způsobí tímto trestným činem oběti smrt. Příprava tohoto trestného činu je taktéž trestná.

V ustanovení §185 se uvádí, že kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. Jestliže pachatel spáchá tento čin souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží, na dítěti nebo se zbraní, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let. Pachatel bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let, jestliže spáchá tento čin na dítěti mladším patnácti let, spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda nebo způsobí-li tímto činem těžkou újmu na zdraví. Pokud pachatel tímto činem způsobí oběti smrt, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let, příprava tohoto činu je také trestná.⁹⁴ Tento trestný čin je charakteristický dvojím jednáním (násilné jednání a vykonání pohlavního styku) a je dokonán až po vykonání pohlavního styku. Spolupachatelem bude každý, kdo se svým jednáním podílí, aspoň na jedné fázi znásilnění. Donucením se rozumí překonání vážně míněného odporu znásilňované osoby.⁹⁵

Výše zmíněné paragrafy, nejsou jedinými paragrafy, které vymezují domácí násilí. Ukazují výčet nejvíce frekventovaných trestných činů, které mohou při domácím násilí nastat.

⁹⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

⁹⁵ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3. str. 609-610.

Trestní právo procesní

Pojetí domácího násilí z hlediska trestního práva procesního je stále považováno za problematické, protože u vyjmenovaných trestných činů, které mohou nastat při domácím násilí je zahájení trestního stíhání podmíněno souhlasem oběti, je-li ve vztahu k pachateli osobou blízkou.⁹⁶ Tyto trestné činy jsou taxativně vymezeny v §163 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Dispoziční právo poškozeného se vztahuje na celé trestní stíhání až do odvolávacího řízení. Souhlas lze vzít zpět, až do doby, než se odvolávací soud odebere k závěrečné poradě.⁹⁷

5.1.4 Správně právní vymezení problematiky domácího násilí

Domácí násilí může být projednáváno i jako přestupek, nejčastěji je sankcionováno jako přestupek proti občanskému soužití dle zákona č. 251/2016 Sb. Fyzická osoba se dopouští přestupku proti občanskému soužití, jestliže jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí, ublíží jinému na zdraví nebo úmyslně naruší občanské soužití.⁹⁸

5.1.5 Legislativní rámec pro Orgány sociálně – právní ochrany dětí

Orgány sociálně – právní ochrany dětí mají stěžejní roli v systému péče o dětské oběti. Hlavním úkolem je ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu. Legislativní vymezení se nachází v Úmluvě o právech dítěte, zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákoně č. 94/1964 Sb., o rodině, zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a v zákoně č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím.⁹⁹ Úkoly pro Orgány sociálně – právní ochrany dětí

⁹⁶ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 102.

⁹⁷ *Státní zastupitelství: Ochrana práv poškozeného*. [online]. [vit 29-1-2023]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-řízení/ochrana-poskozenych-a-ohrozenych-osob/ochrana-prav-poskozeneho/>

⁹⁸ Zákon č. 251/2016 Sb., *přestupkové řízení* v posledním znění

⁹⁹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 123.

by měly za předpokladu dobrého metodického vedení a proškolení pracovníků zlepšit povědomí o patologii domácího násilí a jeho dopadu na děti.¹⁰⁰

5.2 Represivní přístup – Institut vykázání

Policie České republiky je oprávněna dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky použít institut vykázání. Tento institut spadal původně do správního řádu, což způsobovalo aplikační problémy, tudíž byl zákon s účinností od 1.1.2009 novelizován. Policisté vydávají potvrzení o vykázání a vykázání má podobu faktického úkonu, který nespadá pod správní řád.¹⁰¹

Policista, který dorazí na místo nejprve vyhodnocuje znaky domácího násilí (opakovanost incidentů neměnné role, stupňování incidentů, společná domácnost). Informace získává od ohrožené osoby, násilné osoby (pokud je přítomna) a dalších členů domácnosti, popřípadě sousedů. Kromě vyhodnocování situace na místě kontroluje také informační systémy, zda už v domácnosti došlo k útoku a zkoumá míru rizika dalšího útoku. Míra rizika dalšího útoku se vyhodnocuje metodou SARA DN.¹⁰²

Jestliže tedy policista vyhodnotí, že s ohledem na předchozí útoky, lze předpokládat, že se osoba opět dopustí útoku, je oprávněn vykázat tuto osobu ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí. Toto vykázání je oprávněn udělat i během nepřítomnosti osoby. Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení a nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Policista oznámí vykázání vykázané osobě i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá k podpisu. Pokud není násilná osoba přítomna předá jí policista vykázání při prvním kontaktu nebo ji poučí o možnostech jeho převzetí, pokud

¹⁰⁰ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3. str. 154.

¹⁰¹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 133.

¹⁰² *Praha 16: Domácí násilí*. [online]. [cit-2-10-1022]. Dostupné z: <https://m.praha16.eu/Domaci-nasili.html>

však osoba nesouhlasí s vykázáním, může na místě podat námitky, které jsou uvedeny v potvrzení o vykázání.¹⁰³

Ohrožená osoba je poučena o možnosti podání návrhu na předběžné opatření a využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb, taktéž o následcích, které vyplývají z uvedení vědomě nepravdivých údajů.¹⁰⁴

Policista má povinnost provést minimálně jednu kontrolu dodržování povinností, které vycházejí z vykázání, a to do třech dnů od vydání vykázání. Policista také zasílá úřední záznam intervenčnímu centru, okresnímu úřadu a pokud jsou v domácnosti nezletilé děti zasílá také záznam příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.¹⁰⁵

Institut vykázání ukládá povinnosti a práva vykazaným osobám.

. Vykázaná osoba **má povinnost**:

- Neprodleně opustit prostor, který je vymezen policistou v potvrzení o vykázání
- Zdržet se vstupu do vymezeného prostoru
- Zdržet se styku s ohroženou osobou
- Vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí

Vykázaná osoba **má právo**:

- Vzít si ze společného obydlí věci, cennosti a doklady
- Vzít si ze společného obydlí, za asistence policisty (ten informuje osobu ohroženou) věci nezbytné pro výkon povolání nebo podnikání
- Být informován o možnostech ubytování¹⁰⁶

¹⁰³ Zákon č. 273/2008 Sb., *policie* v posledním znění

¹⁰⁴ VOŇKOVÁ, Jiřina, Veronika JEŽKOVÁ a Dana POKORNÁ. *Vaše Právo!: První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha: PROFEM. 2007. ISBN 978-80-904564-0-2. str. 14.

¹⁰⁵ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 135.

¹⁰⁶ VOŇKOVÁ, Jiřina, Veronika JEŽKOVÁ a Dana POKORNÁ. *Vaše Právo!: První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha: PROFEM. 2007. ISBN 978-80-904564-0-2. str. 14.

Metoda SARA DN

Metoda SARA DN je určena zejména policistům, kteří se dostanou do prvního kontaktu s osobou ohroženou a pracovníkům v sociálních službách. Tato metoda obsahuje 15 strukturovaných otázek, z nichž 5 slouží k zjištění rizikových faktorů u násilné osoby v rámci sklonů v násilí, 5 slouží k zjištění rizikových faktorů u násilné osoby v rámci vztahu s obětí a 5 posledních otázek slouží k zjištění rizikových faktorů zranitelnosti oběti domácího násilí.¹⁰⁷

5.3 Preventivní přístup

Při řešení případů domácího násilí, taktéž při prevenci domácího násilí (zejména u sekundární a terciální prevence) se uplatňuje interdisciplinární přístup. Tento pojem zavedly Petra Vitoušová (prezidentka Bílého kruhu bezpečí) a Marie Šedivá (tehdejší viceprezidentka, v současné době čestná členka) a znamená spolupráci s co nejširším spektrem institucí. Vzájemně spolupracují intervenční centra s Policií České republiky (Represivní přístup prevence – Institut Vykázání), Orgány sociálně-právní ochrany dětí (jestliže jsou v rodinách zasažených domácím násilím děti), s justicí a dalšími institucemi (poradny, azylové domy, ústavy sociální péče). Preventivní přístup se skládá z prevence primární, sekundární a terciální.

Primární prevence by měla eliminovat pravděpodobný vznik domácího násilí. Bohužel je obtížné bojovat proti hrozbě, která je pro budoucí oběti v danou chvíli nezřetelná, ale je nutné se soustředit na témata, které velmi úzce souvisí s domácím násilím a mají pro tuto problematiku neopomenutelný význam. Pro předcházení domácího násilí by měla mít osoba dobré vzory soužití a řešení problémů z původní (orientační) rodiny, kvalitní příbuzenské a přátelské vztahy, genderově kvalitní výchovu, dále je klíčové budování vlastní sebeúcty, sebedůvěry a sebehodnoty. V rámci primární prevence pořádají centra a další instituce

¹⁰⁷ *Praha 16: Domácí násilí*. [online]. [cit-2-10-1022]. Dostupné z: <https://m.praha16.eu/Domaci-nasili.html>

edukační programy. Do prevence se zapojují i školy, které by koncipovanou a didakticky vedenou výukou měly učit multikulturalitu a toleranci¹⁰⁸

Sekundární prevence se zaměřuje na včasnou identifikaci domácího násilí, do tohoto druhu prevence spadají všechna opatření a intervence, které mají cíl zabránit zhoršování situace a dalším negativním důsledkům.¹⁰⁹ Bohužel řada obětí, kvůli studu a strachu svou situaci nikomu nesdělí, tudíž není možno, aby byla provedena včasná diagnostika a účinná intervence. Tento problém je typický zejména u mužů, protože obraz domácího násilí na mužích je pro ně natolik stigmatizující, že mlčení je často jedinou volbou.¹¹⁰ Potvrzují to i výsledky výzkumů, které ukazují neochotu mužských obětí jít domácí násilí nahlásit na policii nebo vyhledat odbornou pomoc, dokonce polovina mužů se nesvěřila ani rodině či blízkým přátelům.¹¹¹ Jestliže se oběť svěří nebo se identifikuje domácnost, kde probíhá domácí násilí, může dojít k sekundární prevenci. Domácnost s domácím násilím se může identifikovat na základě komunikačních problémů, predisponovaného rodinného pozadí a přítomnost vzájemně působících stresorů. Sekundární prevence může mít více podob. Jestliže se jedná o situaci, kde je řešení neodkladné, působí prevence v rámci krizových opatření. Forma poradenství se používá pro osoby, které se potřebují zorientovat v dané situaci. Pro osoby, které si potřebují osvojit nové způsoby chování na zvládání daných situací se používají nácvikové programy, jestliže ale daná situace nemá v dané chvíli žádné přijatelné řešení, řeší se problém domácího násilí doprovázením.¹¹²

Velmi častou formou sekundární prevence je terapie. I když oběti mohou být ženy, muži i děti (jako přímá i nepřímá oběť), tak na terapii se nejčastěji setkáváme

¹⁰⁸ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 150-152.

¹⁰⁹ ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 152-153.

¹¹⁰ BURIÁNEK, Jiří, Simona PIKÁLKOVÁ a Zuzana PODANÁ. *Násilí na mužích: Sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7308-545-2. str. 8.

¹¹¹ BURIÁNEK, Jiří, Simona PIKÁLKOVÁ a Zuzana PODANÁ. *Násilí na mužích: Sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7308-545-2. str. 77.

¹¹² ŠEVČÍK, Drahomír, Nadežda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. str. 152-153.

s muži v pozici násilníka. Terapie jsou dlouhé a náročné, agresivní osobnosti mají o sobě vlastní představu, nedokážou rozeznat jinakost v sobě a v druhých. Agresivní osobnosti odmítají hledání příčiny jejich chování, tudíž se terapie nesoustředí na otázky „proč?“, ale na otázky „jak?“. Jestliže se jedná o násilí v partnerském vztahu, tak si agresivní osobnost vytváří z druhé osoby „drogu“, a proto má terapie vést násilníka ke zdravému tvoření vztahů k druhým.¹¹³

Terciální prevence se zabývá snižováním nepříznivých dopadů domácího násilí a začleňováním osob zpět do běžného života. Obětem se poskytují služby v několika formách. Mohou být poskytnuty služby ve formě pobytové, kdy se obětem (případně dětem oběti) poskytne bezpečné bydlení na dobu určitou. Další formou poskytovaných služeb je forma ambulantní. Ambulantní forma pomoci může spočívat v dlouhodobé práci s obětí nebo krátkodobé intervenci, která je určená pro osoby, které potřebují specifickou odbornou pomoc, ale mají zajištěné bydlení nebo bydlí ve společné domácnosti s násilníkem a zvažují, zda odejít a jak se k dané situaci postavit. Poslední formou pomoci je forma terénní, která zahrnuje práci s oběti v terénu, většinou na místech, kde se ukrývají nebo v nemocnici.

Při poskytování služeb obětem domácího násilí je nutné respektovat hierarchii potřeb, protože pokud nejsou zajištěny základní potřeby, tak zajišťování vyšších potřeb nebude úspěšné. Pokud jsou základní fyziologické potřeby oběti zajištěny, je jí poskytnuto odborné sociální právní poradenství, naplněna potřeba sounáležitosti (ze strany širší rodiny, pracovního prostředí nebo jiné společenské skupiny), mohou být oběti nabídnuty programy na seberealizaci nebo volnočasové programy. Oběti dochází na terapii nebo do terapeutické skupiny, kde si kromě řešení domácího násilí nachází osoby, ke kterým může mít opět důvěru a pomáhají jí s návratem do běžného života, protože oběti jsou často izolovány.¹¹⁴

¹¹³ DALIGAND, Liliane a Véronique BEDIN. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4. str. 133

¹¹⁴ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. str. 61-64.

5.3.1 Organizace poskytující pomoc obětem domácího násilí

V České republice se nachází řada organizací, které poskytují pomoc obětem domácího násilí. Liší se svým zaměřením (např. pouze pro ženy nebo pro seniory) a poskytují krizové linky, kam v případě potřeby oběti volají.

5.3.1.1 Organizace poskytující pomoc pro všechny formy násilí

Občanské sdružení Acorus

Acorus, z.ú. poskytuje ohroženým osobám odbornou pomoc, která jim pomáhá překonat nepříznivou sociální situaci a opětovně se začlenit do běžného života bez přítomnosti násilí. Mezi služby, které Acorus poskytuje, patří poskytnutí přechodného bydlení v azylovém domě, krizovou pomoc ve formě poskytnutí bezplatného ubytování na sedm dní v důsledku akutní krizové situace, sociální poradenství (bezplatné), právní informace a komplexní pomoc dětem.¹¹⁵

Linka bezpečí

Linka bezpečí již 29 let pomáhá dětem, studentům, ale i rodičům, kteří se dostanou do nesnadné životní situace nebo s každodenními problémy. Linka bezpečí je dostupná na telefonní lince, v emailové poradně i v online chatu. Věnuje se ve velké míře prevenci, konzultanti jezdí do škol a sportovních klubů a natáčí vzdělávací videa a podcasty. Linka bezpečí se zapojuje do odborných a veřejných akcí, které přispívají k rozvoji péče o duševní zdraví dětí a mladistvých.¹¹⁶

Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí již 30 let poskytuje právní informace, psychologické a sociální poradenství a praktické rady a informace pro oběti kriminality a domácího násilí. Pomoc poskytují odborně způsobilí poradci, především právníci, psychologové a sociální pracovníci. Bílý kruh bezpečí poskytuje bezplatnou krizovou linku,

¹¹⁵ Acorus: *Naše poslání*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.acorus.cz/nase-poslani/>

¹¹⁶ Linka bezpečí: *O nás*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz/o-nas>

celostátní síť poraden, centrálu v Praze a intervenční centrum v Ostravě. Mimo pomoc obětem se Bílý kruh bezpečí věnuje předkládání podnětů k zákonodárným iniciativám a spolupráci při tvorbě zákonů. Koná přednášky, výcviky, semináře, konference a věnuje se publikačním aktivitám. Má také vlastní projekty a účastní se mezinárodních projektů, spolupracuje s nestátními organizacemi, státní správou a místní samosprávou České republiky. Účastní se i zahraničních spoluprací, je členem ve Victim Support Europe.¹¹⁷

5.3.1.2 Organizace poskytující pomoc obětem partnerského násilí a násilí na ženách obecně

ROSA

ROSA centrum pro ženy je první organizace, která se v České republice začala systematicky a odborně zabývat problematikou domácího násilí, tato činnost trvá již 29 let. Poskytují dvě sociální služby, které jsou odborné sociální poradenství a azylové ubytování. ROSA má vlastní azylový dům, který je unikátní v tom, že jeho adresa není známá. Slouží však pouze pro ženy, které řeší aktuální otázku bydlení, nikoliv dlouhodobou bytovou situaci. V informačním a poradenském centru jsou obětem poskytnuty osobní bezplatné konzultace. ROSA se věnuje také prevenci, vydávání publikací a pořádání seminářů.¹¹⁸

La Strada ČR

La Strada o.p.s. je specializovaná nezisková organizace, která se zabývá pomocí obětem obchodu se ženami a s ním spojeným násilím na ženách. Posláním je přispívat k odstranění vykořisťování a obchodování s lidmi a poskytovat ochranu těmto jevy ohroženým lidem. La Strada byla založena v roce 1995 jako projekt proFem, ale od roku 1998 je registrován jako samostatný právní subjekt. La Strada je spoluzakladatelem mezinárodního sdružení La Strada International, která

¹¹⁷ *Bílý Kruh Bezpečí: Poslání a činnost.* [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

¹¹⁸ *ROSA centrum pro ženy: Domů.* [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/>

v současnosti čítá 28 členských organizací ve 23 evropských zemích a mezinárodní sekretariát v Nizozemsku. La Strada poskytuje služby zdarma občanům České republiky i cizincům, kterým je nad 18 let, bez ohledu na pohlaví, rasu, sexuální orientaci, náboženskou příslušnost nebo národnost.¹¹⁹

proFem

Organizace proFem již 30 let usiluje o zlepšení situace v oblasti domácího a sexuálního násilí. Poskytuje se zde poradenství a přímá podpora osobám ohroženým domácím a sexuálním násilím. ProFem se podílí na prevenci a zvyšování osvěty v oblasti domácího a sexuálního násilí. Pořádají akce pro veřejnost a vydávají současně poradenské a informační publikace. Jedno ze zaměření této organizace je politický lobbying v rámci Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách při Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. ProFem spolupracuje s dalšími nevládními neziskovými organizacemi, je součástí koalice NeNa a evropské sítě WAVE.¹²⁰

5.3.1.3 Organizace poskytující pomoc obětem násilí na seniorech

Linka seniorů

Linka seniorů je registrovaná sociální služba, která slouží pro seniory a pro pečovatele o seniory. Linka seniorů je projektem centra Elpida, starají se, aby senioři byli stále plnohodnotnými členy společnosti, zároveň v krizových situacích poskytují odborné rady a postupy, které se týkají domácího násilí.¹²¹

¹¹⁹ LaStrada: Hledám informace. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace/>

¹²⁰ proFem: Kdo jsme? [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

¹²¹ Linka pro seniory: O nás. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://linka-senioru.elpida.cz/o-nas>

5.3.1.4 Organizace poskytující pomoc obětem násilí na dětech

Dětské krizové centrum

Dětské krizové centrum je již 31 let speciální nezisková nestátní organizace specializovaná na odbornou pomoc týraným, sexuálně zneužívaným a zanedbávaným dětem. Hlavním principem je oprávněný zájem dítěte a důraz je kladen na potřeby dítěte. Centrum poskytuje krizovou pomoc, sociálně aktivizační služby, linku důvěry, sociálně právní ochranu dětí, právní poradnu a specializuje se na klinickou psychologii jakožto registrované zdravotnické pracoviště.¹²²

Výše popsané pomáhající organizace jsou jen úzký výběr organizací, které fungují v České republice. Oběti mohou využít také církevní organizace, které poskytují především azylovou pomoc, zejména pro matky s dětmi nebo se obrátit na Armádu Spásy.¹²³

¹²² *Dětské krizové centrum: Co je DKC.* [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/o-detskem-krizovem-centru/>

¹²³ CONWAY, Helen L. Domácí násilí: *Příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. Platným od 1. ledna 2007.* Praha: Albatros, 2007. ISBN 9788000015507. str. 137.

Závěr

Bakalářská práce měla stanovených několik cílů. Tyto cíle byly shrnutí kriminologických aspektů domácího násilí a vytvoření jejich uceleného komplexu, poukázání na závažnost problematiky domácího násilí a posouzení stavu domácího násilí v posledních letech, se zaměřením na stav domácího násilí během pandemie COVID- 19.

Bakalářská práce shrnuje komplexně kriminologické aspekty domácího násilí. Popisem kriminologických aspektů domácího násilí, které jsou rozděleny do pěti kapitol, ukazuje bakalářská práce závažnost problematiky domácího násilí. Jednotlivé kapitoly se věnují základní charakteristice domácího násilí, fenomenologii domácího násilí, etiologii domácího násilí, obětem a kontrole domácího násilí. Bakalářská práce ukazuje, že pachatelem i obětí se může stát každý, tudíž by tato problematika neměla být nikomu cizí. V bakalářské práci je popsán stav domácího násilí v letech 2011-2022, který ukazuje, že zvýšení poptávky po neziskových organizacích, pomáhajících obětem domácího násilí, v době pandemie COVID-19, není pouze opakujícím se trendem. V předchozích letech ke zvýšení nedochází, zvýšení je tedy způsobeno počátkem pandemie. Poptávka po organizacích se snižuje v souvislosti se zrušením nouzového stavu a opět se zvyšuje při vypuknutí další vlny pandemie.

Na základě výše uvedených závěrů, bakalářská práce splňuje cíle, které jí byly stanovené.

Bakalářskou práci lze využít v praxi jako komplexní a ucelený výklad problematiky domácího násilí. Může sloužit příslušníkům Policie České republiky, kteří si chtějí doplnit nebo prohloubit znalosti o dané problematice, ale také laické a odborné veřejnosti.

Seznam použité literatury

Monografie

1. BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WUNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0.
2. BURIÁNEK, Jiří, Simona PIKÁLKOVÁ a Zuzana PODANÁ. *Násilí na mužích: Sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7308-545-2.
3. CONWAY, Helen L. Domácí násilí: *Příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. Platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.
4. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Petra VITOUŠOVÁ a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.
5. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.
6. DALIGAND, Liliane a Véronique BEDIN. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4.
7. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.
8. PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-189-3.
9. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.
10. VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: PROFEM, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3.

11. VOŇKOVÁ, Jiřina, Veronika JEŽKOVÁ a Dana POKORNÁ. *Vaše Právo!: První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha: PROFEM, 2012. ISBN 978-80-904564-0-2.

Zákonná úprava

1. Zákon č.108/2006 Sb., *sociální pomoc* v posledním znění
2. Zákon č. 292/2013 Sb., *soudy* v posledním znění
3. Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění
4. Zákon č. 251/2016 Sb., *přestupkové řízení* v posledním znění
5. Zákon č. 273/2008 Sb., *policie* v posledním znění

Elektronické zdroje

1. *Domacinasili.cz: Zákon před domácím násilím v ČR*. [online]. [cit-2-10-2022]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/zakon-pred-domacim-nasilim-v-cr/>
2. *Státní zastupitelství: Ochrana práv poškozeného*. [online]. [vit 29-1-2023]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-rizeni/ochrana-poskozenych-a-ohrozenych-osob/ochrana-prav-poskozeneho/>
3. *Domacinasili.cz: Domácí násilí v roce 2011*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/domaci-nasili-v-roce-2011/>
4. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2011: Násilná kriminalita*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: [file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2011%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2011%20(1).pdf)
5. *Vláda České republiky: Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/-/123753/>
6. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR – celý rok 2012*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-cely-rok-2012/>
7. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2012: Násilná kriminalita*. [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z:

file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2012.pdf

8. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2013.* [online]. [cit-23-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2013/>
9. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2013: Násilná kriminalita.* [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2013.pdf
10. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2014.* [online]. [cit 30-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2014/>
11. *Persefona: Co si představit pod pojmem domácí násilí.* [online]. [cit 23-1-2023]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-domaci-nasili>
12. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2015.* [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-cely-rok-2015/>
13. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2015: Násilná kriminalita.* [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2015%20(1).pdf
14. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2016.* [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2016/>
15. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2016.* [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2016.pdf
16. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2017.* [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2017/>

17. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2017*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2017.pdf
18. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2018*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2018/>
19. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2018*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2018.pdf
20. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2019*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2019/>
21. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2019*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2019%20(1).pdf
22. *ROSA centrum pro ženy: Když z pasti není úniku: Domácí násilí za COVID-19*. [online]. [cit-2-8-2022]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/kdyz-z-pasti-neni-uniku-domaci-nasili-za-covid-19/>
23. *Autorský kolektiv: Domácí násilí v první vlně epidemie C19: Analýza dat dotazníkového šetření APIC v období březen až srpen 2020*. Praha: APIC ČR, 2020. 24 s. [online]. [cit- 2-8-2022]. Dostupné z: http://www.domacinasili.cz/wp-content/uploads/C19-Fin%C3%A1l_VW.tw_.pdf
24. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání v ČR za rok 2020*. [online]. [cit 24-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-v-cr-za-rok-2020/>
25. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2020: Násilná kriminalita* [online]. [cit- 11-10-2022]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2020%20(1).pdf

26. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání za rok 2021*. [online]. [cit 30-1-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2021/>
27. *Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 2021: Násilná kriminalita* [online]. [cit- 11-10-2022]. Dostupné z: [file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2021%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2021%20(1).pdf)
28. *Domáci a sexuální násilí v roce 2021: Domáci a sexuální násilí v roce 2021 - co říkají aktuální výzkumy?* [online]. [cit 23-1-2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Domaci-nasili-a-sexualni-nasili-v-roce-2021.pdf>
29. *Domacinasili.cz: Přehled o vykazání za rok 2022*. [online]. [cit 14-2-2023]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2022/>
30. *A2larm: Ukrajina ratifikovala Istanburskou úmluvu. Česká republika to v nejbližší době neplánuje*. [online]. [cit 14-2-2023]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2022/06/ukrajina-ratifikovala-istanburskou-umluvu-ceska-republika-to-v-nejblyzsi-dobe-neplanuje/>
31. *Deník N: Europoslanci chtějí urychlit přijetí Istanburské smlouvy. Česko s ní nadále otálí*. [online]. [cit 14-2-2023]. Dostupné z: <https://denikn.cz/1077231/europoslanci-chteji-urychlit-prijeti-istanburske-umluvy-cesko-s-ni-nadale-otali/?ref=inm>
32. *Magdalenium: Fáze domácího násilí*. [online]. [cit 11-10-2022]. Dostupné z: <https://www.magdalenium.cz/faze-domaciho-nasili>
33. *Dejme ženám šanci: Oběť a dynamika násilného vztahu*. [online]. [cit- 4-8-2022]. Dostupné z: <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>
34. *Typologies of male batterers: Three subtypes and difference among them*. [online]. [cit 12-10-2022]. Dostupné z: <https://psych.indiana.edu/documents/holtzworth-munroe-and-stuart-1994.pdf>
35. *Program Dejme ženám šanci: Oběť a dynamika násilného vztahu*. [online]. [cit- 4-8-2022]. Dostupné z: <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>

36. *Domáci násilí: Typy osobnosti oběti domácího násilí*. [online]. [cit 9-8-2022]. Dostupné z: <https://domacinasili.estranky.cz/clanky/clanky/typy-osobnosti-obeti-domaciho-nasili.html>
37. *Bílý kruh bezpečí: Zločin z pohledu obětí*. [online]. [cit 15-11-2022]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/aktuality/n827-zlocin-z-pohledu-obeti/>
38. *Inovace SEBS a ASEBS: Viktimologie*. [online]. [cit-9-8-2022]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>
39. *Program dejme ženám šanci: Projekt – 595: Stop násilí pro zdravotnictví*. [online]. [cit- 16-11-2022]. Dostupné z : <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>
40. *Bílý kruh bezpečí: Zločin z pohledu obětí*. [online]. [cit 15-11-2022]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/aktuality/n827-zlocin-z-pohledu-obeti/>
41. *Praha 16: Domáci násilí*. [online]. [cit-2-10-1022]. Dostupné z: <https://m.praha16.eu/Domaci-nasili.html>
42. *Acorus: Naše poslání*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.acorus.cz/nase-poslani/>
43. *Linka bezpečí: O nás*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz/o-nas>
44. *Bílý Kruh Bezpečí: Poslání a činnost*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>
45. *ROSA centrum pro ženy: Domů*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/>
46. *LaStrada: Hledám informace*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace/>
47. *proFem: Kdo jsme?* [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>
48. *Linka pro seniory: O nás*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://linka-senioru.elpida.cz/o-nas>
49. *Dětské krizové centrum: Co je DKC*. [online]. [cit 28-1-2023]. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/o-detskem-krizovem-centru/>